

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII

Број 737

12. фебруар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОБЕ

ТАЛЕНАТ ПО НАРЕЂЕЊУ

У наредби од 16. августа 1912. године управник полиције у руском граду Тамбову пише о свом губернатору Муртову:

„Објављујем преко градске полиције да је код његовог превасходства начелника губерније изненада откривен књижевни таленат огромне величине и стога се свим полицијским чиновима прописује да га као таква признају и поштују. Господи, пак, члановима кварта ставља се у посебну дужност да неодложно моје на ниже полицијске чиновнике и припаднике ватрогасних команди да ли се они на свим јавним местима гласно и јасно одушељавају делима нашег врлог и генијалног превасходства и тиме подстичу разборите грађане на куповину књига горе поменутог“.

СЕНАТ НИЈЕ КУПАТИЛО

Еми Нетер (1883—1935) спадала је у највеће немачке математичаре 20. века, била је творац такозване опште или апстрактне алгебре. Али и поред њених опште познатих и признатих научних заслуга, дуго су јој одрицали право да постане доцент на универзитету. Звање и положај доцента добила је тек пошто је савладано упорно супротстављање ре акционарних универзитетских кругова. Основни разлог био је тај што је била — жена. „Како се може допустити да жена постане доцент, јер после извесног времена она може постати професор и члан универзитетског сената. Може ли се дозволити да једна жена уђе у сенат?“ — питао је један од њених противника. На то је познати математичар Давид Хилбер приметно: „Али, господо, сенат није купатило за мушкарце и због чега једна жена не би могла да у њега уђе?“

У ОВОМ БРОЈУ:

КАД СУ МАЛИ БИЛИ ВЕЛИКИ
АНЕГДОТЕ
ШАХ
СПОРТ
ШАРЕНИ ДЕО СА СЛИКАМА
ГУЉА КОРОЉЕВА
МУСКЕТАРИ ВЕЛИХ СТАЗА
ИЗ РИМСКЕ ПРОЗЕ
КАКО СЕ ПРИМЕСЕЧИТИ

Кроз нашу
земљу

ХИДРОСИСТЕМ ДУНАВ ТИСА ДУНАВ

Хидросистем Дунав — Тиса — Дунав (скраћено Д-Т-Д) гради се у Бачкој и Банату. Главни канал полази од Бездана у Бачкој и правцем Пригревица — Српски Милетић — Савино Село — Врбас — Бечеј избија на Тису. Његова дужина износи 129,85 км. У Банату главни канал полази од Новог Бечеја, пресеца Бегеј узводно од Зрењанина, а Тамиш код Ботоша, иде уз Брзаву и Вршачки канал, а код Потпорња пресеца развође, улази у Караш и спаја се са Дунавом код Банатске Паланке. Дужина банатског дела главног канала износи 143,40 км. Траса главног канала хидросистема Д-Т-Д краја је за 74,75 км од растојања између Бездана и Банатске Паланке мереног Дунавом. Ширина воденог огледала у главном каналу износи 18—150 м, а дубина преко 2 м. Од главног канала одваја се многи краћи и њихова укупна дужина, заједно са главним, износиће 750,52

УЛАЗ У КАНАЛ НОВИ САД — САВИНО СЕЛО (39,4 КМ) СА ВЕЛИКИМ СИЛОСОМ КОД НОВОГ САДА

км — 420,50 км у Бачкој и 329,85 км у Банату. Од тога преко 90 одсто (или 685,53 км) треба да буде пловно, што ће омогућити да трошкови превоза робе воденим путем буду за 50 одсто јефтинији него железницом, а за 70 одсто јефтинији него друмским транспортом. Кад се заврши изградња свих канала хидросистема Д-Т-Д дужи на пловних путева у Југославији повећаће се према постојећој за 46 одсто. Основни задатак хидросистема Д-Т-Д је одводњавање сувишних вода са површине од преко 760 хиљада хектара, која је до сада имала лоше природно одводњавање и наводњавање површине од 360 хиљада хектара у случају недовољних падавина. Тиме ће се знатно повећати пољопривредни приноси.

Ауарај за њеле...

Едвард Вудс био је раније инжењер радиофоније лондонског Би-Би-Сија, а сада се посветио пчеларству. Своје кошнице он надгледа помоћу необичног апарата: апидиктора. То је појачивач звука са

три траке различите фреквенције — свака трака сними друкчији звук који пчелар чује преко слушалица. По начину пчелињег зујања он распознаје какво је здравље његових питомица.

БЕЛАВИ И БЕЗ ЗУБА — АЛИ ИНТЕЛИГЕНТНИ

Кроз 500.000 година човек ће бити виши и интелигентнији, али потпуно ћелав и без зуба. Према твђењу холандског физиолога професора Јангбледа човек будућности имаће већу главу, мање лице и краће вилице. У реферату који је

одржао пред једним скупом физиолога, професор Јангблед тврди да ће се и граница наступања старачке немоћи знатно померити, и то захваљујући победи медицине над туморима.

АНЕГДОТЕ

О ДИОГЕНУ, ФИЛОЗОФУ ИЗ СИНОПЕ

Диоген, филозоф из Синопе, једном виде човека како рукама пије воду. Видевши то он одмах баца дрвену посуду коју је носио са собом и рече:

— Како сам размажен био.

*

Једнога дана Диоген је шетао тргом и носио запаљену светиљку. Упитали су га:

— Зашто то чиниш?

Диоген им је одговорио:

— Тражим човека.

*

Александар Велики дошао је Диогену да би га упознао. Нашав га је како се сунча, Александар га љубазно поздравља и упита да ли жели нешто да му учини. Диоген му рече:

— Само једно те молим да се мало уклониш са сунца.

*

Град Минд био је најмањи, али је имао велика врата. Диоген исмејавајући становнике рече:

— Затворите врата да вам град не изађе.

*

Шетајући тргом Диоген наиђе на веома учена човека који је са жаром расправљао о небеским стварима. Диоген га упита:

— Када си ти сишао с неба?

*

Једнога дана ученици запиташе Диогена кад треба јести? Он им одговори:

— Ако је човек богат, онда једе кад хоће, а ако је сиромаш онда кад може.

*

Диоген је посматрао једнога човека који је невешто гађао, па седе сасвим близу мете. Када га присутни упиташе шта то ради, он им одговори:

— Па ту сам сео да ме не би случајно погодио.

Ripley's Веровали или не!

КАТАСТРОФА УВЕК НА ИСТИ ДАН!

Тешки земљотреси заде-
сили су ЈАПАНСКЕ ГРАДОВЕ.

1. СЕПТЕМБРА	827. ГОД
1. СЕПТЕМБРА	859. .
1. СЕПТЕМБРА	867. .
1. СЕПТЕМБРА	1185. .
1. СЕПТЕМБРА	1649. .
1. СЕПТЕМБРА	1923. .

У 1. СЕПТЕМБРА 1923. У
НАЈВЕЋЕМ ЗЕМЉОТРЕСУ
У ИСТОРИЈИ ЈАПАНА
ТОКИО И ЈОКОХАМА БИЛИ
СУ СРАВЊЕНИ СА ЗЕМЉОМ
А 143.000 ЈУДИ
ИЗГУБИЛО ЈЕ ЖИВОТ.

737

КИТ

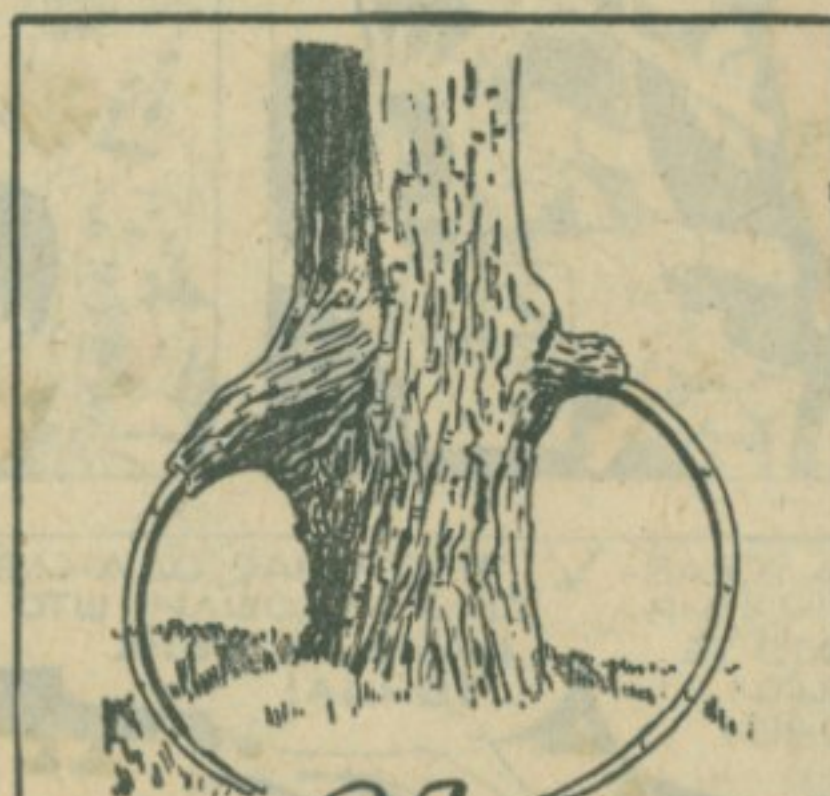
ГЛАВАТА УЉЕШУРА

ИМА НЕПОГРЕШИВ ДУБИНОМЕР
— СПОЉАШЊУ ОПНУ НА ОЦИМА —
ПОМОЋУ КОЈЕ ОСЕТИ КАД СЕ СПУСТИ
ДО ОПАСНЕ ДУВИНЕ.

Света ПТИЦА ИБИС

КОЈУ СУ СТАРИ
ЕГИПЋАНИ
ОБОЖАВАЛИ
И СМАТРАЛИ
ЗА ГЛАСНИКА БОГА
ОЗИРИСА —
ИЗУМРА ЈЕ.

ОВОСОУ, У АМЕРИЦИ,
МОЖЕ СЕ ВИДЕТИ

ДРВО

ЧИЈЕ ЈЕ СТАВЛО,
РАСТУЊИ,
ОБУХВАТИЛО ЈЕДАН
КОЛСКИ ТОЧАК

КОЈИ ЈЕ НА ЊЕГА
БИО НАСЛОЊЕН
ПРЕ 100 ГОДИНА

ЖАН БАТИСТ ТЕСТ

(1780 — 1852)
БИО ЈЕ ИЗАБРАН
У НАЈВИШЕ
ЗАКОНОДАВНО
ТЕЛО
ФРАНЦУСКЕ
РЕВОЛУЦИЈЕ
КАД ЈЕ ИМАО
СВЕГА
13 ГОДИНА

Пинка
PINGICALA
VULGARIS
ЛОВИ
ИНСЕКТЕ
ЗАТВАРАЈУ-
ЊИ ОКО ЊИХ
СВОЈЕ
ЛИШЋЕ.

10-24

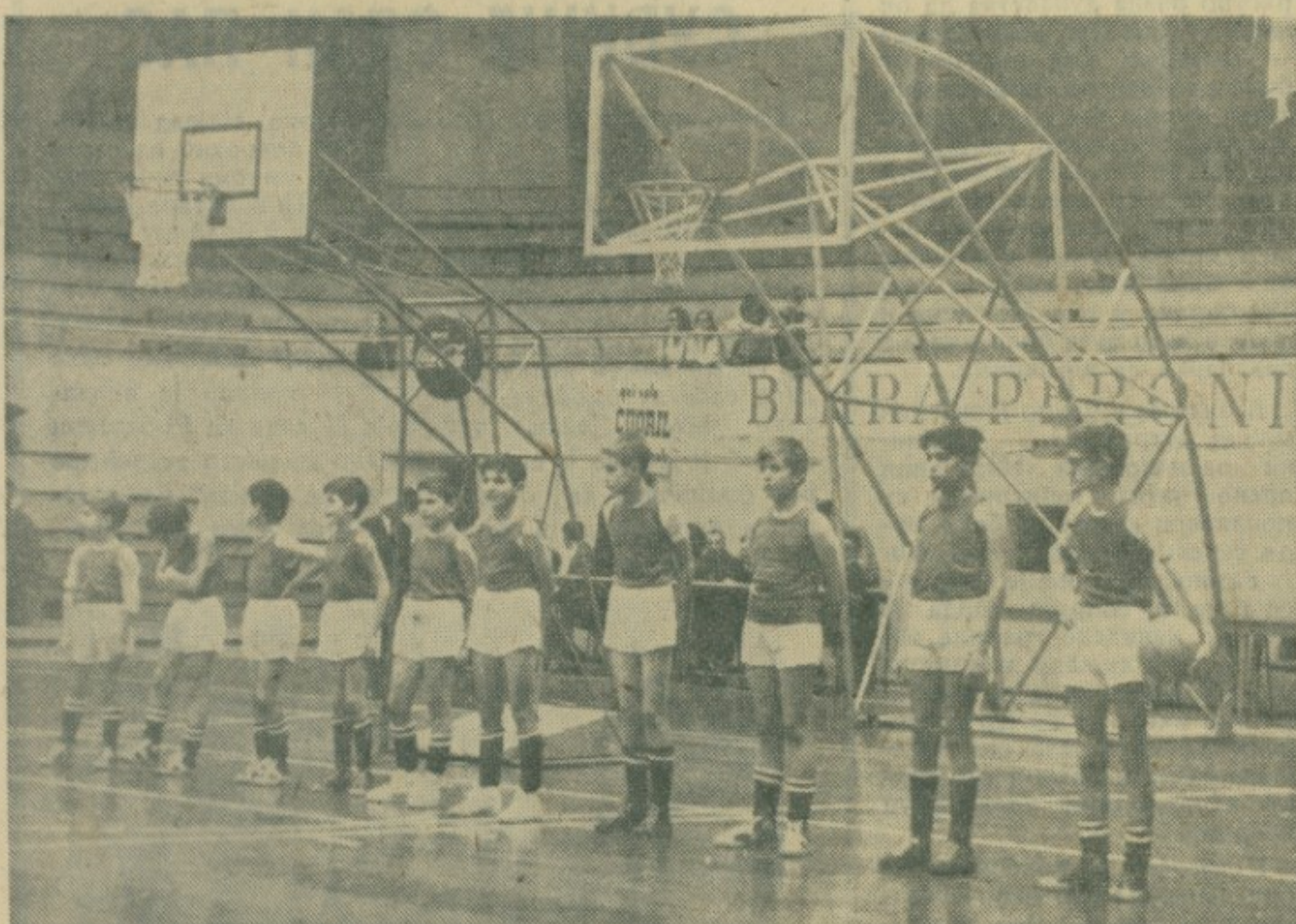
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

Кошарка за мале

ПРВИ ПОКУШАЈИ

ште и уступити место другом играчу.

Екипе играју два полувремена од по дванаест минута која су подељена на четвртине од по шест минута. Одмор између полувремена износи 5, а између четвртина 2 минута. Пет кошаркаша од десет који улазе у екипу морају у целости да одиграју прву четвртину а друга петорица другу четвртину — ако, наравно, нису у питању повреде или личне грешке. После велике паузе тренер може да поставља екипу и врши замене како хоће.

Игралиште за децу кошарку мање је него за одрасле. Истина, оно је по америчким кошаркашким традицијама врло широко — 15,24 м, а дужина му је 18,29 м. Параделно са чеоним линијама вуку се на 4,57 метра од њих линије зоне у којој играчи не смеју да држе лопту дуже од десет секунди. Простор за слободно бацање чини правоугаоник величине 3,66x4,57 метра. Обруч је, наравно, ближи тлу него код одраслих — 2,59 уместо 3,05. Табла се налази на 0,91 см. од чеоне линије.

„Дечја“ кошарка је, да тако кажемо, и озаконена. Све њене диге, укључујући и оне у иностранству, морају да буду регистроване у Хејвуду, „генералштабу“ Д. Скринара. Округла значка са натписом „Дечаци-кошарка“ и пртежом, који представља малог кошаркаша у скоку и лопту над самим кошом, званична је и сви учесници „дечје кошарке“ морају је имати на мајишева мора напустити игралици.

Шта да ради дечак мали растом који жели да игра кошарку? Да проба срећу на игралишту? Сигурно је да ће се у 95% случајева његове илузије разбити у неравној борби са вршњацима дугајлијама. Да ли се може нечим помоћи малим дечацима? Изгледа да може. У САД, земљи кошарке постоји такозвана „дечја“ кошарка. Њен оснивач је тренер Доналд Скринар из Хејвуда у држави Илиноис, који је много година радио са децом и на основу искуства створио одговарајући систем

игре намењен управо онима који нису довољно израстли. У „дечјој“ кошарци могу да учествују деца од девет до тринаест година, а главни је да нису већа од метара и по. Основна организациона је линија ове кошарке је лига која може да буде основана у сваком граду а мора имати шест до дванаест екипа. Свака екипа броји десет играча и формира се строго према годинама и висини дечака. Екипе се такмиче од децембра до априла с тим што свака мора да игра најмање петна

ест утакмица у лиги. „Цензуз за раст“ се врло строго контролише. Ако играч током сезоне постане виши од прописаних 150 сантиметара, њему су затворена врата у екипи малишана. Интересантно је напоменути да према правилима за децу кошарку ђацима који имају слабе оцене није дозвољено да играју. Творевина Скринара има доста особености. Да се не би нарушавао колективни карактер игре, на пример, дечак који је постигао 20 кошева мора напустити игралици.

Уређује: Паја Патак

А сунце...

Продавац показује Шили по следећи модел једног аутомобила и каже:
— Нећете се покајати ако га купите. То су једина кола чији се кров аутоматски затвара чим падну прве кани кише.
— Није лоше — промрмља Шила — само ме интересује да ли се кров подиже чим огреје сунце.

Само до се извуче

Возила Пата Пајин аутомобил, налетела на дрво и слупала један блатобран. Одмах је отишла у механичарску радионицу да јој поправе квар.
— Можете ли ми поправити овај блатобран тако да Паја и не примети да је био згњечен?
— Немогуће! — одговори јој механичар.

— А можете ли га направити бар тако да кроз два дана могу ја њега да питам кад га је и како згњечио? — упита Пата.

Сигуран знак

Пата никако да научи да вози кола. Паја да би јој помогао каже:
— Слушај Пато, није то

тако тешко, као што теби изгледа. Ево ја ћу сести поред тебе и кад на семафору буде зелено светло — ти — прођи, кад буде црвено — ти заустави аутомобил, а кад будеш видела да сам побледео, одмах успори, јер смо онда заиста у опасности.

Шта је мрежа

Учитељ прича деци о рибарима и риболову и на крају пита:
— Ко од вас зна шта је то рибарска мрежа?
Мали Паја први је дигао руку.

— То су руке повезане кананом — одговорио је као из тона.

Учинио јој се

Олива у ресторану замоли суседа за столом да јој дода сланик.
— Зар не можете да позовете келнера? — рече јој „љубазан“ сусед.
— Извините — збуни се Олива — преварила сам се.
— Шта, мислили сте да сам ја келнер?
— Не, мислила сам да сте лепо васпитан човек — победнички заврши Олива двојој речима.

Захваљујући изузетним ратничким способностима свог младог поглавице и херојском отпору који је пружио белим колонизаторима, једно мало индијанско племе постало је чувено широм Америке.

ЦРВЕНОКОЖИ НАПОЛЕОН

Уних 70 година мало индијанско племе Пробушен Нос живело је у миру и поред честих узнемирављања белих људи. Њихов поглавица Бели Медвед примио је међу првим Индијанцима хришћанство. Племо се повукло у резерват који им је влада одредила и загарантовала безбедност у њему. Али, бели људи су почели незаконито да насељавају њихову територију и да их убијају. У знак протеста Бели Медвед напустио је хришћанство и вратио се вери својих предака.

Пред своју смрт стари ратник је позвао најстаријег сина, који је рођен у време док је његов отац још био хришћанин па је зато по рођењу добио име Јосиф. „Од сада ћеш ти бити поглавица нашег племена. Никад немој веровати бледоликим људима и отварај четворе очи и уши кад са њима имаш посла“.

Млади поглавица је у то време имао тридесет година. Био је средњег става али снажан као бик, брз као муња, храбар као лав, а окретан као јагуар. У свом племену био је познат као „Гром“ док су га бели људи звали под именом Јосиф. Касније је стекао надимак „Црвенокожог Наполеона“.

Већ у току првих шест година владавине млади поглавица је показао невероватну снажљивост и разборитост. Тридесетак његових саплеменика је било убијено, коњи

крадени, а друга имовина пљачкана. Досељеници који су после неуспешног трагања за златом тражили земљу, плаћали су сто долара за скалп ратника, 50 долара за скалп жене и 25 долара за скалп детета! Упркос томе млади поглавица је успео да обузда своје ратнике од освете.

Заседа на индијански начин

Када је генерал Оливер Хауард чуо за побуну овог племена, послао је један ескадрон коњаника да угуши побуну. Његов оптимизам може се разумети ако се зна да је племе имало само 196 ратника од којих већина није имала ватрено оружје а оно што су поседовали било је застарело. Осим тога, племе већ седамдесет година није уз-

мало учешћа ни у једном ратном походу.

Кад се све то узме у обзир није било чудно што се пуковник Пери појавио само са 120 коњаника на територији малог племена. Међутим, млади поглавица није чекао коњанике у свом насељу. Покренуо је цело племе са намером да се пребаци у Канаду где би живели на миру. Пуковник се обрадовао кад је видео да су се Индијанци улогорили на обали реке Сомон, али са реком иза леђа што је било противно свим правилима ратне вештине. Индијанци су морали да прелазе реку под ватром, а то је значило пропаст.

Као да су свесни своје слабости, Индијанци су послали преговараче с белим заставама чим су се појавили војници. — Ништа нисмо видели, зар не? — запитао је пуковник своје људе и наредио да

реку, јурнули су као ошамућени да се напију воде. Када су се војници сасвим приближили реци, дочекао их је страшен плотун из многобројног стења. На њихово опште изненађење Индијанци су се опет појавили са својим логором поред реке и то са стране са које су наилазили војници.

И генералу Хауарду је тада било јасно зашто су се Индијанци опет улогорили „глупо“. Млади поглавица је знао да ће војници гоњени жељу навалити на реку и представљати одличне мете за његове добро камуфиране људе. Генерал је морао да чека док му сутрадан није стигла артиљерија. Али, и тај сукоб је завршен поразом владиних војника. Њихови губици су били 34 мртва, 76 рањених и тројица заробљених. Индијанци су имали четири убијена бораца и 19 жена и деце

одоли искушењу да не ухваће Индијанце у маказе. Црвенокожи Наполеон је то и чекао. Журећи да стигне Индијанце пуковник Гибон је морао да остави комору позади. И дошао је к себи тек сутрадан када је дознао да су му Индијанци заробили целу комору и тако се снабдели храном, храном и муницијом.

Без коња

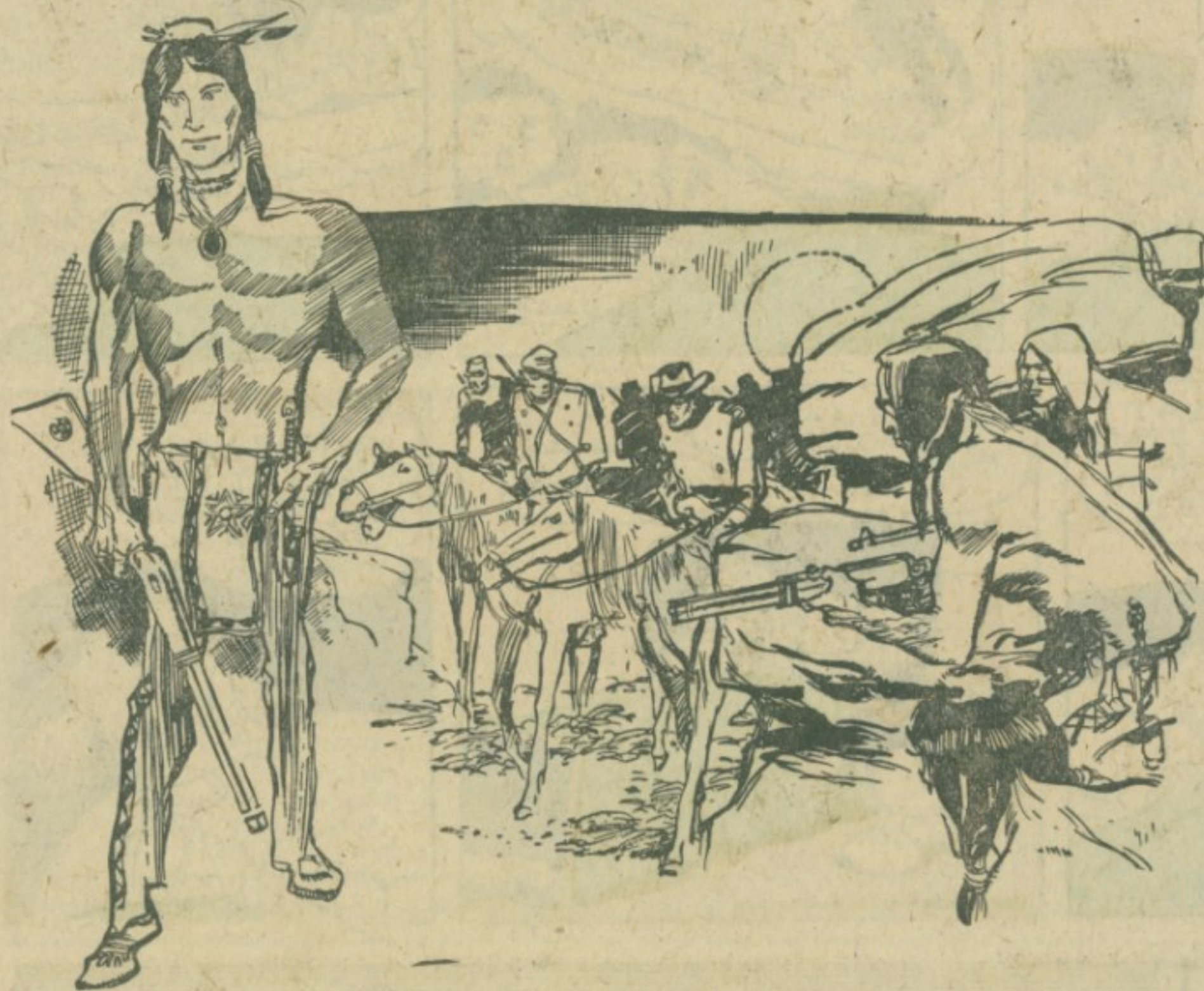
Поново је генерал Хауард наредио свим суседним гарнизонима и Индијанцима да пођу у потеру и дефинитивно униште младог поглавицу и његове ратнике. Хајке су биле непрекидне и било је све теже кретати се мада је до Канаде било преостало само 300 километара. Јосиф је избегавао борбу кад год је могао чувајући тако своје људе. Али почетком октобра није могао избећи сукоб са 500 ко-

ангажовани у борби са војницима, Индијанци из других племена покрали су им коње тако да су даље морали ићи пешце.

Напредовали су врло споро, али су ипак напредовали. Ишли су готово без престанка. Средином октобра најзад су стигли до канадске границе, односно они су бар веровали су у Канади док су се у ствари још налазили неких 40 километара на америчкој територији.

Најзад су били слободни. Престале су борбе, глад и патње. И док су се одмарали занемарујући сваку безбедност, одједном су се нашли опкољени. То је за њих било право запрепашћење и значило је или предају или уништење целог племена: 187 жена, 143 детета и 87 ратника од којих је већина била рањена. И том приликом је млади вођа нашао излаз. Како су сви ратници одбијали да се предају, Јосиф је обавестио пуковника Милса да пристаје на предају али је тражио једну ноћ да се помоле својим боговима. У току ноћи он је успео да изведе све своје борце и пребаци их у Канаду док се он предао са женама и децом.

Када је сутрадан предавао своју пушку пуковнику Милсу рекао је: „Сит сам убијања. Више од пола племена је изгинуло. Моје срце је тужно и болесно. Нећу више да ратујем. Никад више“. И он је одржао реч. Одбио је све понуде генерала Хауарда да ступи у војску мада су му нудили чин пуковника и разне друге бенефиције. Чак је одбио да се прими за извидника где не би морао да ратује. Све је одбио говорећи да је сада потребнији своме племену него икада. Враћен је са целим племеном у резерват где је бдио над својим саплеменицима док су се о њима проносиле легенде широм Америке.

отворе ватру. Индијанци су успели да се склопе иза стења, који су страдали од бомбардовања артиљерије.

Телеграф — највећи непријатељ

Крећући се кроз равнији терен млади поглавица је користио разна лукавства да би избегао највећег непријатеља — телеграф. Све постаје су биле снабдеване овим апаратима и чим би једна нешто дознала о кретању Индијанаца она би обавештавала војнике, који су одмах јурили у том правцу. И поред ратничке вештине младог поглавице није било лако сакрити око 190 бораца и око 500 жена и деце и зато није било недеље без чарки са војницима.

А онда се појавио још један моћни непријатељ — ратнички расположени Индијанци преко чијих територија су пролазили а које су бели људи успели да привуку на своју страну. Кретање је било спорије и спорије. Мада је пут до канадске границе износио око хиљаду километара, за Индијанце је он у ствари био много дужи јер су морали да заобилазе сва насељена места и да се често крећу непроходним планинским венцима.

У августу је пуковник Гибон успео да изненади Индијанце на спавању, јер су преморени стражари били поспали. Преплашени изненадним нападом Индијанци су почели да беже. А онда се зачуо глас младог поглавице: „Не бежите, већ се држите што ближе војника и свлачите их са коња“. И опет је млади поглавица спасао своје племе. Војници су имали 37 мртвих и 24 рањена док су Индијанци такође имали велике губитке — 30 мртвих, 5 рањених као и 50 жртава међу женама и децом.

Пуковник Гибон се више није усуђивао да сам напада Индијанце. Али, када је чуо да се са истока приближава генерал Хауард није могао да

њаника пуковника Милса. Милс је имао 24 војника убијена и 2 официра заробљена док су Индијанци имали 18 мртвих бораца. Али док су Јосиф и његови људи били

СУВИШЕ ОДАН ПАС

Сви покушаји екипе једних кола за хитну помоћ били су узалудни: огроман овчарски пас „Рекс“ није ником дозвољавао да се приближи његовом онесвешеном господару, који је после једног саобраћајног удеса у аустралијском граду Перту лежао испод волана свог аутомобила. Готово читав један час „Рекс“ је режао и спречавао болничаре да отворе врата аутомобила и извуку онесвешеног Роберта

Робертсона. Најзад се Робертсон повратио из несвесности и уморио свог одавног пса. Повређеног возача одвели су у болницу али је он одбио да у њој остане иако је утврђено да је у удесу задобио потрес мозга. „Морам да се вратим свом псу“ — упорно је понављао. И када се Робертсон вратио на место несреће за текао је „Рекс“ како чути поред његових оштећених кола и чува их.

СА СВИХ СТРАНА

Један енглески криминалистички часопис објавио је недавно међу интересантним случајевима и следећи.

Четвртог фебруара 1950. године извршен је на острву Океан, на архипелагу Гилберт у Океанији, необичан злочин. Како локална полиција није могла да реши случај, позвани су криминалистички стручњаци из Аустралије који су захтевали да се узму отисци протију свих ста новника архипелага, то јест њих 18.432. Јер отисак прста

на зиду куће у којој је почињен злочин био је једини траг. Убица је био идентификован, истина, тек пошто је узет 18.137. отисак.

*

Да би се смањио број несрећних случајева тровања лековима међу малом децом у Америци су пуштене у продају бочице с дуплим затварачем који се може отворити једино кључем од пластичне материје

ТОПЛА СНЕЖНА ОСТРВА НА ЈУЖНОМ ПОЛУ

На снимцима начињеним са метеоролошких сателита помоћу инфрацрвених зракова амерички научници открили су на Антарктику „топла снежна острва“. Ових „острва“ има нарочито много на западној обали Росовог мора и њихова температура је и за 35 Целзијусових степени виша од температуре околног подручја. Поред тога

научницима је пошло за руком да преко Земљиног природног магнетног поља пренесу радио-сигнале. На одговарајућим противтачкама на Арктику ови импулси поново су примљени. Ова појава можда ће се моћи искористити за радио-емисије које би ишле преко вештачких Земљиних сателита.

Са свих страна

У излогу једне велике париске робне куће пише:

— Купите на кредит. Имаћете задовољство за које не знају они који немају кредит: велику радост после исплаћивања последње рате“.

*

У Лондону је недавно створен женски моторизовани одред. Нови саобраћајни крста

ре у својим брзим спортским колима лондонским улицама, а специјалан задатак им је да гоне младе недисциплиноване возаче.

*

У Лондону је продат за знатну суму упијајући папир којим се служила британска делегација да би осушила потпис стављен у дну Версајског уговора.

КАКО СЕ ПРИМЕСЕЧИТИ?

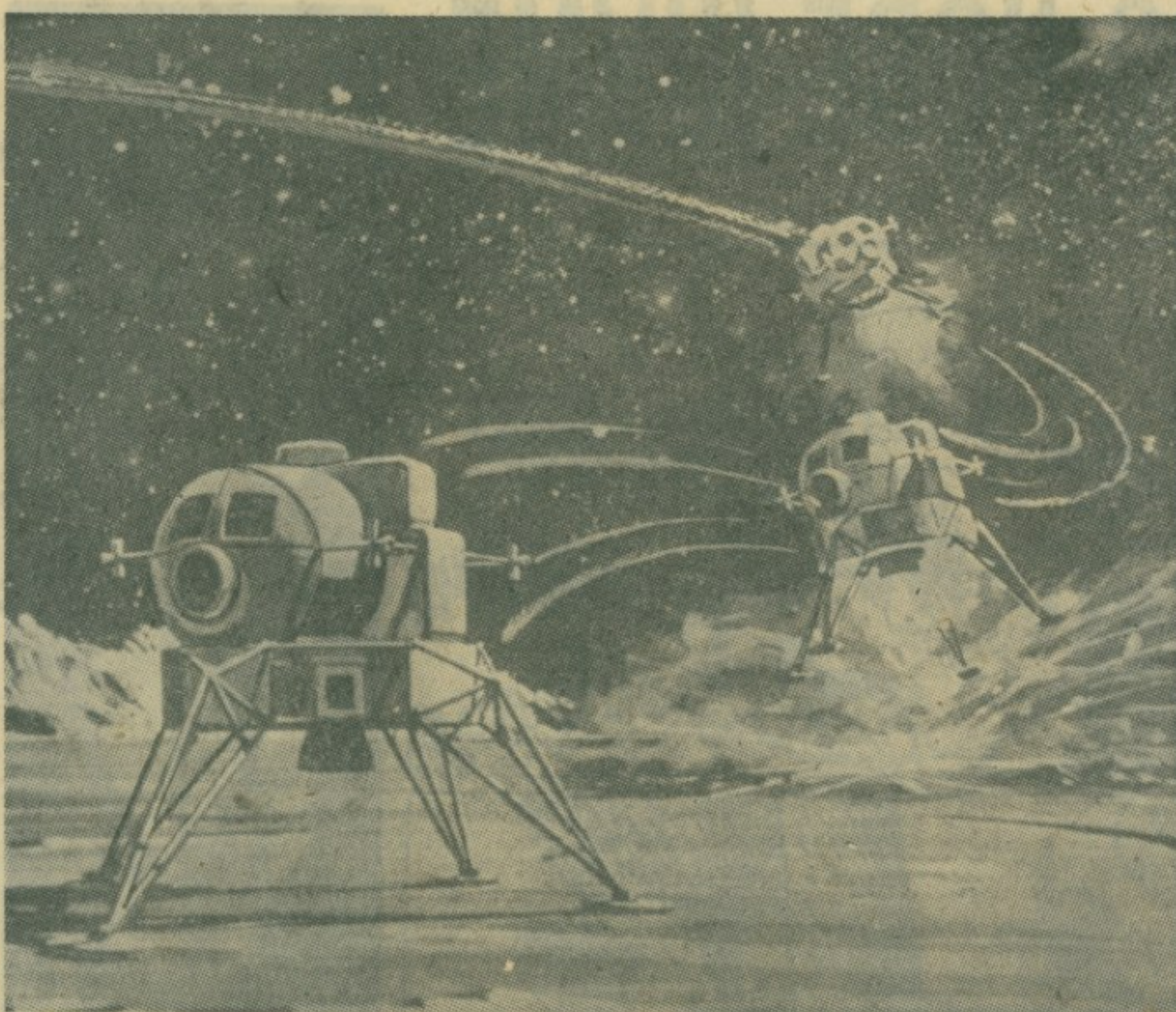
Прећер фебруара 1966. године у 19 часова, 45 минута и 30 секунди аутоматска космичка станица „Луна-9“ меко се спустила на Месечеву површину и одмах послала извештај.

Једном су лењинградски пионери питали Германа Титова: Када ће човек да полети на Месец?

— Исто питање постављали су ми у Вашингтону и Берлину, у Џакарти и Њу Делхију, у Хелсинкију и Улан Батору — рекао је Титов. — Лет на Месец сложен је по духват. Треба конструисати веома јаку ракету-носач, усмерити космички брод тачно на Месец, смањити брзину спуштања до нулте, припремити нарочити скафандер за кретање и рад на Месецу, омогућити узлетање с Месеца.

У једном страном часопису прочитао сам да Американци намеравају да пошаљу човека на Месец најкасније 1970. године. Нећемо погађати да ли ће представник ове или оне земље први крочити на Месечеву површину и када ће то бити. Можда кроз пет, а можда кроз десет година. Погледајмо шта је у Совјетском Савезу учињено за решавање овог проблема.

Шеснаестог јула 1965. године снажна ракета-носач изнела је у орбиту око Земље научну космичку станицу „Протон-1“. Укупна тежина корисног терета изведеног у орбиту износила је 12,2 тона, што је за једну половину више од тежине космичког брода „Васход 2“ и три и по пута више од америчке капсуле „Цемини 4“. Мотори ракетно-носача „Протон-1“ развили су снагу од 60 милиона коњских снага! Мотор једног путничког аутомобила има снагу од 60 коњских снага. Значи, снага нове ракете-носача равна је укупној снази једног милиона путничких аутомобила! Али, да би се на Месец упутила експедиција, било би потребно дати броду другу космичку брзину која би за 50 пута премашила брзину молерног реактивног авиона, а за то је потребна још снажнија ракета-носач.

Многи научници сматрају да ће међупланетарни брод бити упућен на Месец са успутне космичке станице. Делови тешког космичког брода били би упућени у орбиту у серији лансирања. Ти делови сусрели би се у орбити, спојили и брод би кренуо на Месец. Могућа је и друга варијанта: у орбиту око Месеца била би лансирана успутна космичка станица с које би „Луник“ стартовао на Месец.

Брод лети према Месецу. Колико је различитих сила у космичком океану без обала које утичу на трајекторију његовог лета! Ту су привлач на снага Земље и Месеца, притисак Сунчеве светлости, метеорске честице, магнетски и електрични Земљини полови

премештања унутар брода. Те силе могу да изазову окретање брода, да наруше равнотежу. Али, нарочити уређаји и апарати омогућују правилно управљање бродом.

Замислимо: командант је увео брод у орбиту око Месеца. Издаје наређење: „Спремити за старт експедициону капсулу на Месец!“

Са сваком секундом брод-капсула с космонаутима приближава се површини Месеца. Да би се остварило „меко“ спуштање укључени су уређаји за кочење, припремљене су шасије-амортизери.

„Меко“ слетање на Месец разликује се од слетања на Земљу. На Месецу нема атмосфере те је, према томе, падобрански систем овде бескористан. Брзину капсуле треба да смањи на нулту реак-

тивни мотор. На Месецу, можда, постоји дебео слој прашине у коју би брод могао да пропадне, мада постоји могућност да се спусти и на тврдо тле.

Ни кретање по самом Месецу неће бити лако: од најмањег удара космонаут ће „одскочити“ од његове површине за неколико метара. Али, зато ће и старт с Месеца бити лакши — тамо је сила теже шест пута мања него на Земљи, те ће за ракету, да би достигла одређену орбиту, требати мање горива.

Највероватније је да ће пре човека на Месец крочити робот, нека врста самоходне аутоматске станице. Роботи ће обихи све делове Месеца, испитати његову површину а сакупљене податке и фотографије одаслати на Земљу.

Колебања Земљиног магнетизма

Први пут у историји геофизике, недавно је научницима Геофизичког института Универзитета у Гетингену (Западна Немачка) пошло за руком да утврде савим поуздано да се ритам трептаја Земљиног магнетног поља мења у зависности од степена географске ширине. Ово успешно истраживање колебања Земљиног магнетизма представља допринос гетингенском Институту, који је један од најстаријих на свету, „Интернационалној години мирног Сунца“.

Друга истраживања, која се воде у оквиру интернационалног подухвата „Земљин омотач“, баве се температурама у унутрашњости Земље. Пошто бушења не допире до Земљиног језгра, институт примењује специјална магнетна мерења од којих се очекује врло тачно одређивање температуре. Институт је у ту сврху уредио до сад једанаест научних станица.

Фудбал на пекарски начин

Дижући облаке прашине од брашна фудбалери продиру ка противничким вратима. Њих чекају одбрамбени играчи са... кофама пуним воде. Оштра ситуација, на нападаче се сручује водопад...

Тако се сваке године одржава шаљива фудбалска утакмица лондонских пекара. Да додамо, уместо лопте противници имају цак са брашном.

Зајодило се у... Зајодило се у... Зајодило се у...

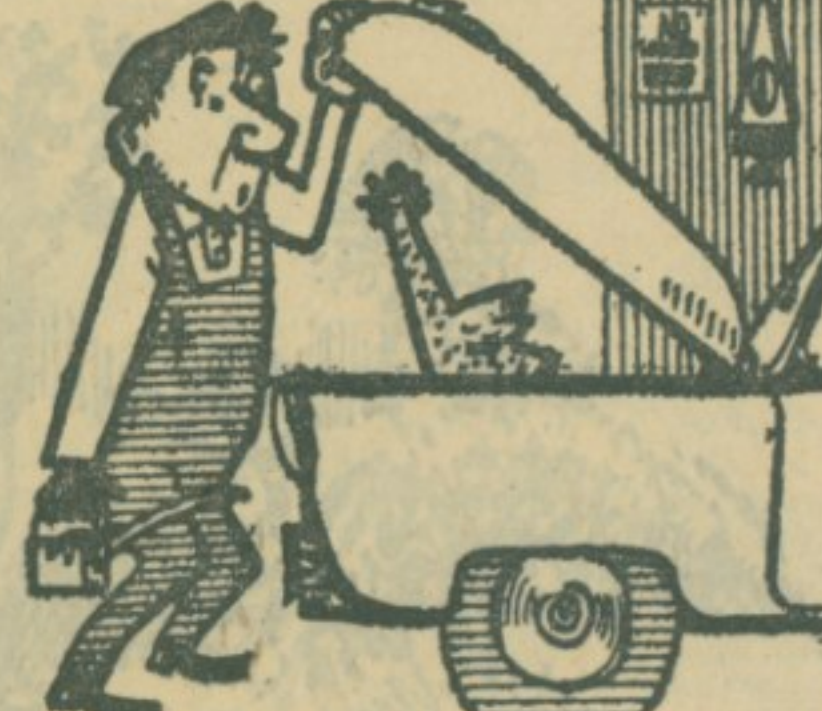
...Бриселу. Један крадљивац који се специјализовао за крађу ствари из паркираних аутомобила доживео је недавно непријатно изненађење. Из једног аутомобила извукао је велик и тежак кофер и одвукао га у оближњи парк. У коферу се налазило 1178 вештачких вилица. Крадљивац је и кофер и вилице оставио на клупи у парку.

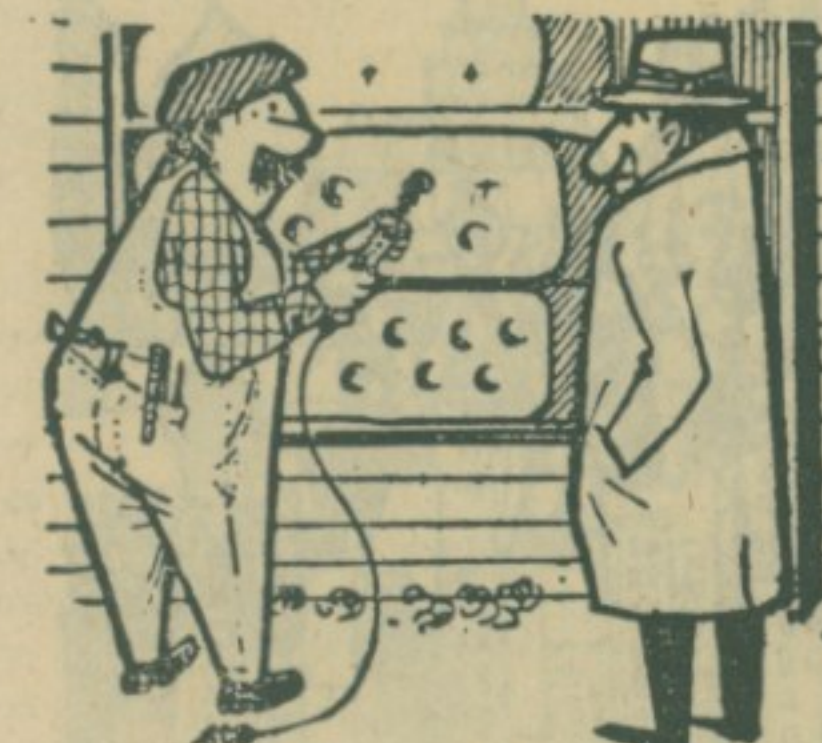
...Конектикату. Управа једне женске средње школе завела је недавно необичну контролу мерења дужине хаљина својих ученица. Све девојчице чије сукње приклањају не додирују под дежурни професор врати кући. Ако се ученица не врати у школу с дужином хаљина сматра се да је тог дана неоправдано изостала са часова.

...Вестчестру. Дирекција једне велике робне куће са самослуживањем завела је необичну новину: посебну тезгу на којој сваког понедељка жене могу да замене робу коју су суботом по подне купили њихови мужјеви. Кежу да су понедељком пред тезгом непрекидни редови јер жене враћају готово сваку другу ствар купљену у суботу.

...Јорку. Ауто-механичар Дерек Колтон подигао је хаубу једног аутомобила и испод ње нашао једну кокошку и два свеже снесена јајета. Аутомобил је био доведен у његову радионицу да би се у њему променило уље. Како је кокошка доспела испод хаубе није могло бити објашњено. Колтон је задржао јаја као „квирју“.

...у Њујорку. Чиниоци службе за контролу прехранбених производа запленили су 400 килограма швајцарског сира. Разлог је био необичан: фирма која је увезла сир накнадно је избушила у њему шупљике да би сиру дала жељени изглед. Превара је откривена захваљујући томе што су рупе биле избушене на једнаким одстојацима.

...у Паризу. Дениза Мерсеје изазвала је подозрење полиције када је на једном званичном формулару у рубрици где је требало да упише занимање ставила — „кијачица“. Међутим, она је успела да докаже да је дала тачан одговор јер је стварно запослена у једној фабрици за израду прашка за кијање као „дегустатор“.

...Риму. Родолфо Маца поздрављено је свог компаниона Роберта Канамедичијана мало груб начин: ударио га је ногом у продужни део леђа. Поздрав је изазвао праву малу експлозију. Роберто је наиме тог дана купио за неку свечаност неколико ракета за ватромет и имао их је у задњем џепу својих панталона.

...у Саутемпону. Мајк Гарднер приметио је у свом врту једно необично гнездо. Наиме, гнездо је било заједнички „дом“ једног пара црних косова и једног пара конопљарки. И женка коса и конопљарка снеле су у њега јаја и, као две сустанарке које се добро слажу, наизменично су седеле на њима све док се птићи нису излегли.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

мермера. После пропасти Римског Царства град је опљачкан. У том периоду саграђена је чувена црква Светог Петра од мермера добијеног рушењем паганских храмова.

На мермер се налази свуда где су људи градили сјајне грађевине. Света Софија у Цариграду, која је хиљаду година била највећи и најраскошнији хришћански храм, начињена је од многобројних врста мермера. Блиставо рухо по лепоти непревазиђеног храма Таџ Махал у Индији начињено је од белог мермера никрустираног драгим камењем. Миланска катедрала је мермерна чипка без краја, а Луј XV украсио је Версај најлепшим врстама мермера на свету.

Мермер је врло скромног порекла. У његов састав улази кречњак сићушних морских шкољки које су се после повлачења мора, под утицајем притиска и високих температура, претвориле у мермерне кристале.

Поред трајности мермер има још једну добру особину: погодан је за обрађивање. Само тој његовој особини има да се захвали што су у мермеру извајана бесмртна дела, меки набори хаљина, груди и лица славних лепотица. Једно од најславнијих дела кипарства „Победа у Самографи“ начињено је такође од мермера.

МЕРМЕР ЖИВИ КАМЕН

После више деценија у току којих су га потиснули савременији грађевински материјали челик, бетон и стакло, мермер је опет почео да стиче популарност. Архитекте су поново открили мермер. Они су запознали да је неколико живописних блокова мермера довољно да се развије једноличност савременог града. Стога мермер срећемо свечашће на степеништима, у холловима, позориштима, банкама, ресторанима и на великим трговима.

Његово име потиче од грчке речи мрамарос што значи камен који сија. Он истовремено има племениту лепоту и изванредну трајност. Још пре 5.000 година грчки рибари употребљавали су прозрачни камен нађен на острвима за вајање кипова својих богова. Отада је мермер постао материја вечности. Сваки вајар који је желео да створи нешто трајно користио се њиме. Мада под утицајем ветра и воде долази до ерозије мермера и он се постепено троши, ипак се у браја у материјале који најбоље одолевају зубу времена.

Од мермера је саграђен древни Соломонов храм. Римски император Август хвалио се да је затекао Рим од опеке и оставио вечни град од

мермера. Мермер често називају „живи камен“, а он је то захваљујући томе што светлост продире два до три сантиметра у његову материју и дарује јој топлину и живот. У његовим дубоким кристалима долази до преламања светлости и мермерни кип добија лепоту и гипкост живог тела.

Мермер улепшавају најразличитије боје и танане жиле и шаре. Он може бити црвен, ружичаст, зелен, плав, мокар, жут, мрк и црн, што зависи од садржине страних примеса. Има га који подсећа на бронзу, змијску кожу или ружино дрво. Један кубни метар сировог мермера стаје 200.000 до милион старих динара.

Рудницама мермера најбогатије су Италија, Грчка, Шпанија, Француска, Белгија и Турска. Највећи произвођач мермера је Италија: годишње извезе око милион тона сировог мермера, а најлепши се вадиле из италијанског рудника Караре на Апенинима. Од њега је Микеланђело вајао своју величанствену скулптуру Пијета.

МАЛИ ДРВОСЕЧА

Јан Јерма је Холанђанин. Тек му је тринаест година, а већ помаже свом оцу. Уз воћњак његов отац има и малу шумицу, која даје лети хладовину, а зими огрев. Мали Јан сече одређено дрвеће моторном тестером. Он уме мотор да стави у догон, зна да засече дрво са две стране и да оно падне на жељену страну. А моторна тестера тешка је свега 6 килограма.

— Зарадиће за зимски распуст — каже његов отац.

Стакло које се може ковати

Опростите ми ако будем казао: ја волим стакло; понеки га не воле. Кад се још нешто не би ломило, волео бих га као злато; овако је, разуме се, јефтино. Био је ипак неки ковач, који је направио стаклену чинију, која се није ломила. Зато је пуштен цару са својим поклоном; затим затражи од њега натраг и баци је на патос. Цар се уплашио не може бити јаче; а ковач подигне са земље чинију која се бејаше улубила, као тучани суд. Он затим извади из недара чекић, и чинију сасвим лепо исправи. Кад је то урадио, мислио је да је на петом небу; нарочито пошто је цар казао: „Да ли ко други зна израду стакленог посуђа?“ Да видиш чуда. Пошто је то порекао, цар заповеди да га погубе: јер кад би се то знало, било би злато јефтино као блато. (По Петронију)

НАЈВЕЋИ ГРАДОВИ ТОКОМ ИСТОРИЈЕ

Вавилон је читавих хиљаду година био највећи град на свету. Од 1700. до 700. године пре наше ере он је имао просечно 150.000 становника. У седмом веку пре наше ере највећи град је био Нинива са 120.000 становника, а у VI и V поново Вавилон са 350.000. У IV и III веку пре наше ере град са највише становника био је Паталипутра у Индији са 500.000 становника, од 300. до 150. године пре наше ере Селеукија са 600.000, од 150. године пре наше ере до 350. Рим са 1.100.000, од 350. до 800. године Цариград са 700.000, а од 800. до 900. Багдад са 750.000 становника. Затим следе од 900—1100. године Ангкор у Камбоџи са 1.500.000

становника, од 1100. до 1300. Ханг Чеу у Кини са 2.000.000 а од 1300. до 1850 Пекинг са 2.550.000, од 1850. до 1920. Лондон са 8.000.000 од 1920. до 1957. Њујорк са 14.000.000 и данас то место заузима Токио са 20.000.000 становника.

ПАС-ГЕОЛОГ

Недавно је у Финској одржано необично такмичење. На једној страни налазио се пас, који је издрсан да њухом открије подземне наслаге гвожђа, а на другој истакнути геолог. За исто време пас је непогрешиво нађушио под земљом 1330 комада минерала, а геолог свега 270. Дресер пса Пенти Матсон добио је награду од 7.000 марака, а пас Лари шест кобасица. Поучени овим примером Финци сада дресирају још два пса чији ће задатак бити да врше геолошка истраживања.

ВРИСАК НА ПРОДАЈУ

У Бризбејну у Аустралији може се купити врисак који утерује страх у кости, а намењен је становницима усамљених кућа и страшливим женама. Овај необичан звук пакује се у кутију од пластичне материје величине цевне лампе и стаје око две аустралијске фунте или 5.000 динара. Кад се кутија притисне из ње се зачује тако страхан врисак да се од њега најхрабријем човеку диже коса на глави. Испробана у више случајева провалних крађа, кутија која вришти дала је одличне резултате.

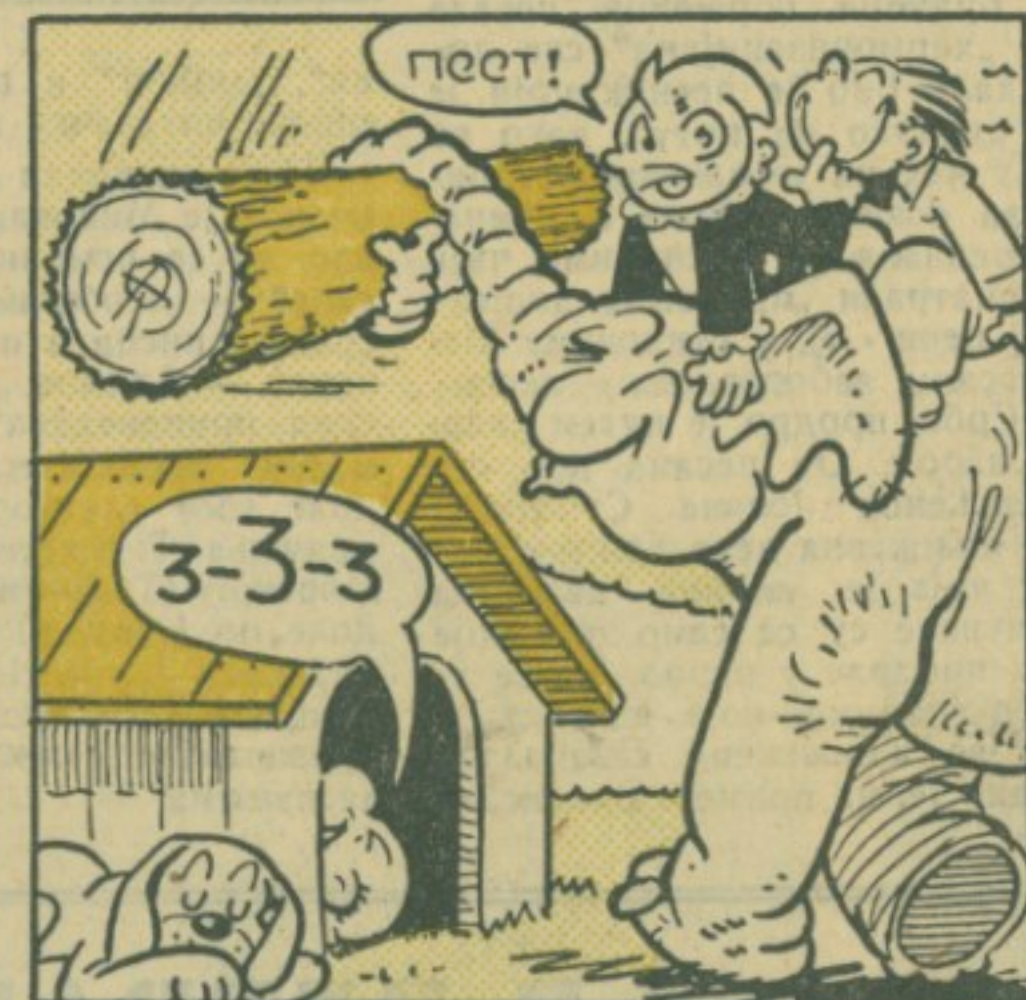
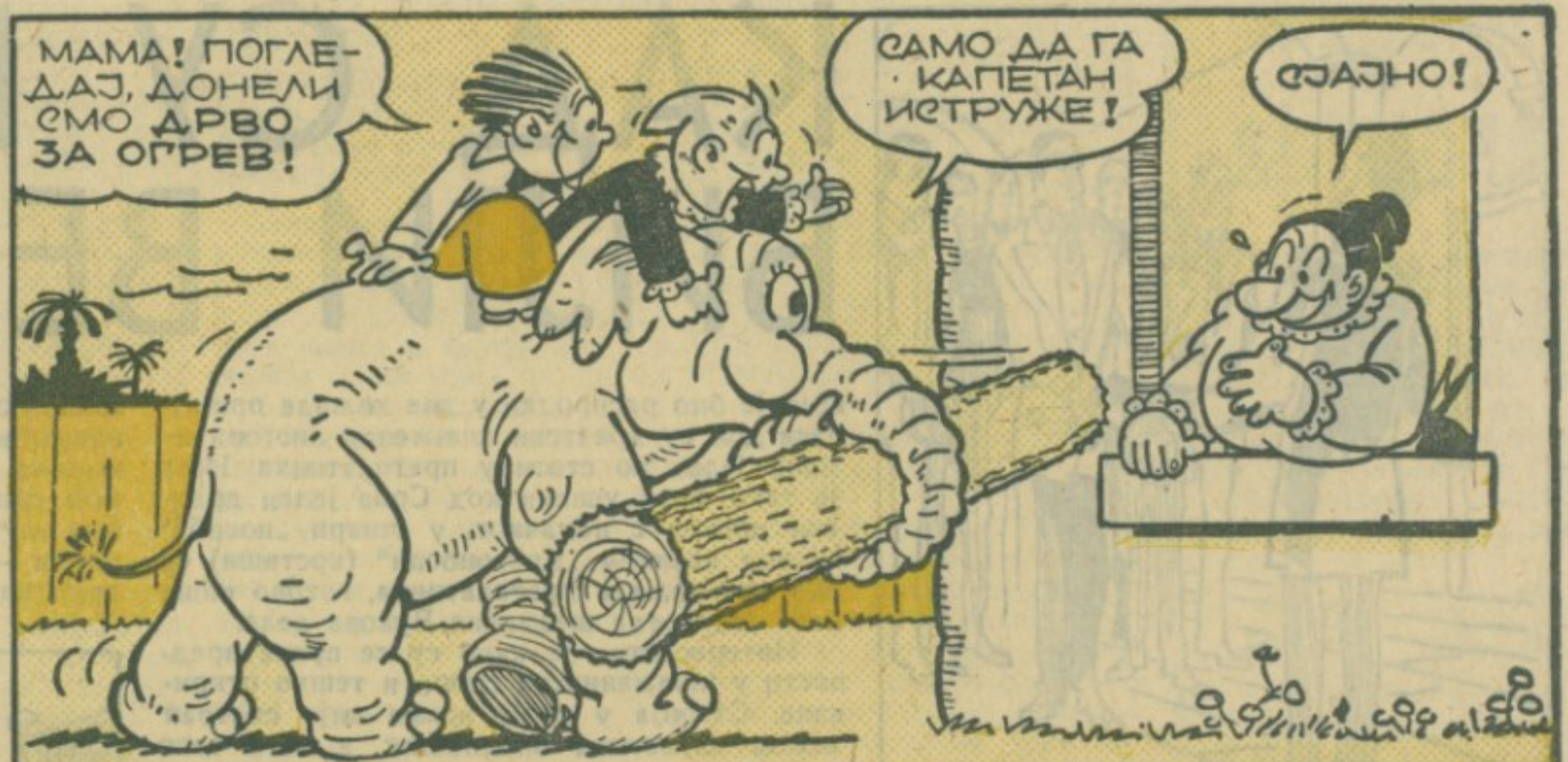
ВАШАР ИЗНЕНАЂЕЊА

Овај оригиналан вашар организован је у Лондону. У просторијама „Кристалине Палате“ изложени су разноврсни спортски реквизити из многих земаља. Они се могу видети, а по жељи и испробати. Љубитељи риболова, на пример, могли су практично да пробају поједине удице.

У дане вашара организована су такмичења у бициклизму, ватерполу, рагбију, бициклизму. Поред овога приказане су и неке националне игре спорта мање познате у осталом свету. Ко на пример зна нешто о карфболу? То је холандска кошарка. У екипи заједно наступају жене и мушкарци (по шест играча-ица). Карфбол је врло популаран у Белгији и Холандији (60.000 играча, 750 клубова).

Али то није било једино изненађење овог спортског фестивала. Приказане су и игре шкотских горштака. На пример, врло популарно трчање са балваном дужине неколико метара. Организована су такође такмичења мушкараца и жена у љаркросу (индијски хокеј) и америчком фудбалу.

Кроз две године Енглези намеравају да организују у „Кристалиној палати“ други вашар изненађења са проширеним програмом.

Сјална борба њрошув богене сјихије

Недавно је један добар познавалац пољопривредних прилика код нас рекао: „Наша земља је богата водама, то знамо ако ни по чему другом, а оно по великим штетама, које су нам последњих година причиниле“.

Наша фотографија је снимљена у Холандији, где би 40 до 50 одсто земљишта стајало под водом да га не штите насипи и пешчани брегови звани „душе“. Отуда је и појмљиво што су пољопривредници Холандије од најранијих времена покушавали да се бране против водене стихије. Ова борба морала је упоредо да се води и против морске воде и таласа, као и против таласа многобројних слатководних копнених језе-

ра, чија је вода одроњавала меке обале пешчаних дуга и подривала одбрамбене насипе.

У принципу једноставно решење — земљу опасати насипом и воду даноноћно испумпавати пумпама — примењена је још почетком 15-ог столећа, од када и датирају први подаци о чувеним холандским ветрењачама, које су снагу ветрова користиле за испумпаване сувишне воде. Међутим, и по ред одлично организованог одбрамбеног система велике кише могу, као и децембра прошле године, да проузрокују поплаве, које тада угрозе читаво газдинство. Куће данима стоје у води, коју преко насипа треба вратити у море...

КАД СУ МАЛИ БИЛИ ВЕЛИКИ

који је био распродан у две хиљаде примерака док су хрватски књижевни листови имали једва по стотину претплатника. Исто је тако имао успеха код Срба један драмски превод с немачког, у ствари „посрба“ — под називом „Крстоносци“ (крсташи) са око три хиљаде претплатника, готово више него сва дотада штампана Вукова дела.

Интересантно је како су се праве вредности у књижевности споро и тешко откривале. Стерија у своје време није сматран неком изузетном вредношћу, а исто тако неколико деценија касније ни Јаков Игњатовић. Анте Ковачић у Хрватској писац чувеног романа „У регистратури“, сматран је сасвим осредњим књижевником. Али зато је и српску и хрватску књижевност преплавило талас младих списатеља и песника — за које је критика говорила да су врло талентовани, да су на да књижевности и понос народа. А таквих „малих генија“ могло би се набројати на стотине. И поред врло значајних „чистача књижевне ниве“, као што је у Срба био Светозар Марковић, а у Хрвата један од првих — чувени славист Ватрослав Јагић по потом и Аугуст Шеноа — „мали су бродили пуним једрима и публика је уживала у њиховим књижевним наклапањима“.

Што се тиче песама љубавних, винских и родољубивих њихови су творци добро пролазили не само у кругу својих ужих поштовалаца већ и у широким народним слојевима. Тако су, на пример компоноване многобројне песме типичног стихотворца Ивана Тринског, који је склапао стихове од имирског покрета све до хрватске модерне. Његове безбројне буднице, корачнице певале су се у разним „хармонизацијама“ све до скупа. Хуго Бадали био је песник који је композиторима „ударао на ноту“, иако га данас не помињу чак ни књижевни историчари. Читанке за основне школе и гимназије биле су преплаване песницама чији су песмотворци сматрали „врховним достигнућем у везаној речи“, тј. у стиховима. Велики број тих сасвим заборављених песника, нарочито у Срба, продор је путем „хармонизације“ у народ. Од песама пре сто година врло слављеног Јована Суботића, који је за своја књижевна дела добијао високе награде и чија је лирика називана „силом“ — сачувале су се само оне које су путем напева продрле у народ. То се убрзо десило и песницама, које је критика стављала у врхове књижевних ствараца свог времена. Тако је, на пример, Владислав

Каћански био више слављен од Јована Јовановића — Змаја и Ђуре Јакшића. Свака његова песма сматрана је „правим бисером српске песничке књижевности“. То је био случај и с песницама Миланом Кујунџићем — Абердаром, Митом Поповићем и другима. Сви су они били „велики“, „снаж-

ни“, „моћни“ и потресали „душе и срца“ српске читалачке публике.

Исто то вреди и за прозне писце. У време док је Миловад Глишић — „тек покушавао да се приближи наравима сријанског села“ — необично су слављени сасвим осредњи писци а изнад свих њих Паја Марковић — Адамов „са својих врло лепих сеоских приповедака“, писац, у ствари, врло малих вредности, али тадашњој публици драг због слаткоречивог и сентименталног причања. Путописи Милана Јовановић — Морског (Тамо-амо — по истоку), „Горедоле по Напуљу“ стављани су изнад лепих путописа Љубе Ненадовића — који је проглашен за доконо причало и вредност му је признавана само у његовим стиховним насклапањима.

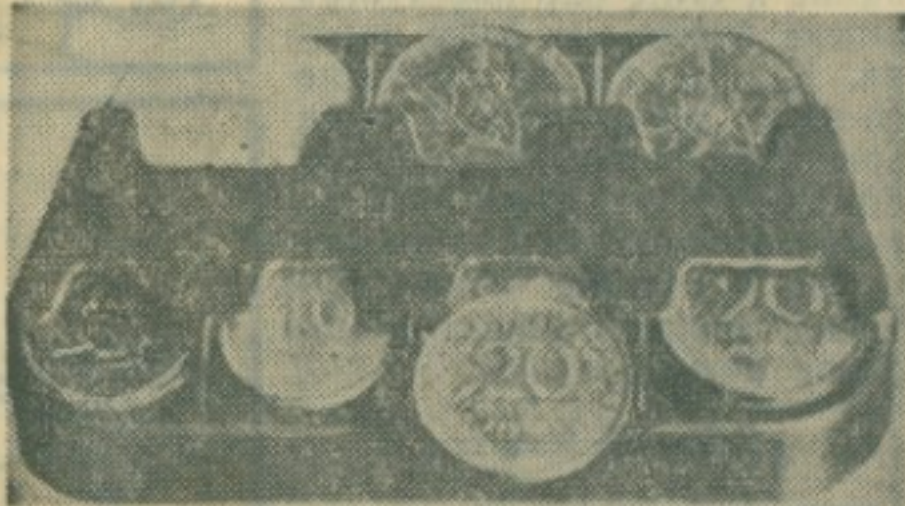
Уопште проза се дуго у нашој књижевној критици мање ценила од поезије. Због тога није ни чудо што су се и наши старији научници, државници и политичари најпре окушавали у поезији, које су се касније сви одреда одрицали. Наш велики историчар Стојан Новаковић, почео је своје књижевно деловање као „љубавни и вински песник“. И ко би могао данас да верује да се Стојан Новаковић у српској књижевности појавио с песницама које су носиле наслов „Некини анђелак“ (1862). Он је, осим тога што је и сам хтео да буде песник, пропратио својим предговором и неколико збирница сасвим малих песника, као Владимира Васића и неке друге. Како звучи далеко празно и чудно кад се у једној историји српске књижевности с почетка овог века каже: „Омиљени су лиричари педесетих и шездесетих година прошастог века били: Младен Вучетић, Јован Поповски, Мита Орешковић, Милан Берић итд. Имена која нама ништа не казују и не значе.“

Међутим, у своје време они су одиста били омиљени, песме су им компоноване или им је напев подешен према некој народној односно старој мелодији. Били су то „шлагери“ свог времена, али не тако кратка века као данашњи. Њих су у младости певале баке и делови па потом и њихови унучи и прауници. Неке од њих певали су чак и данас и емитују с наших радио-станица као „старе градске песме“.

Само по једној песми коју је прихватила публика, па макар све друге биле заборављене, извести мали песник постао је велик. Тако је, на пример, песма Владимира Васића „Што ћутиш, ћутиш, Србине тужни“ испевана тамо негде око 1860. године, још почетком овог века у композицији Даворина Јенка — била једна од најомиљенијих песама.

Један српски књижевни историчар фактограф израчунао је да се само у последњих педесет година прошлог века, што у хрватској што у српској књижевности, појавило готово 2.000 „књижевних имена“. За преко стотину је речено да су „истински таленти“. Био је и приличан број „генија“! А данас историја књижевности само једном одређеном броју даје одговарајуће место на својим страницама, а понеки пут управо онима у које савременици нису полагали велике наде. И по свом броју и по симпатизијама читалаца царовало је мноштво малих који су се понашали као да су велики и бесмртни. Као такве их је примала не само читалачка публика него и критика. Нестали су готово без трага, али би ипак било вредно покушати да се и међу њима открије покоје зрнце вредности.

»МАНИБОКС«

У француским дуванциницама и робним кућама појавио се у продаји нарочит новчаник за ситан новац. Манибокс, како га је његов проналазач назвао, много је zgodнији за држање ситног новца од обичног новчаника. У њему је новац, као што се на нашој слици види, поређан у два реда са преградама, а вади се једноставним притиском палца. Наместо узетог новчића аутоматски се појављује други.

ЕМИР НА ПРИЈЕМУ

Овај коњ зове се Емир. У знак захвалности за вишегодишњу службу у полицији њега су позвали на пријем у шефов кабинет који се налази на трећем спрату. Ту га је чекала богата гозба. Необично славље одржано је недавно у чехословачком граду Мнихову.

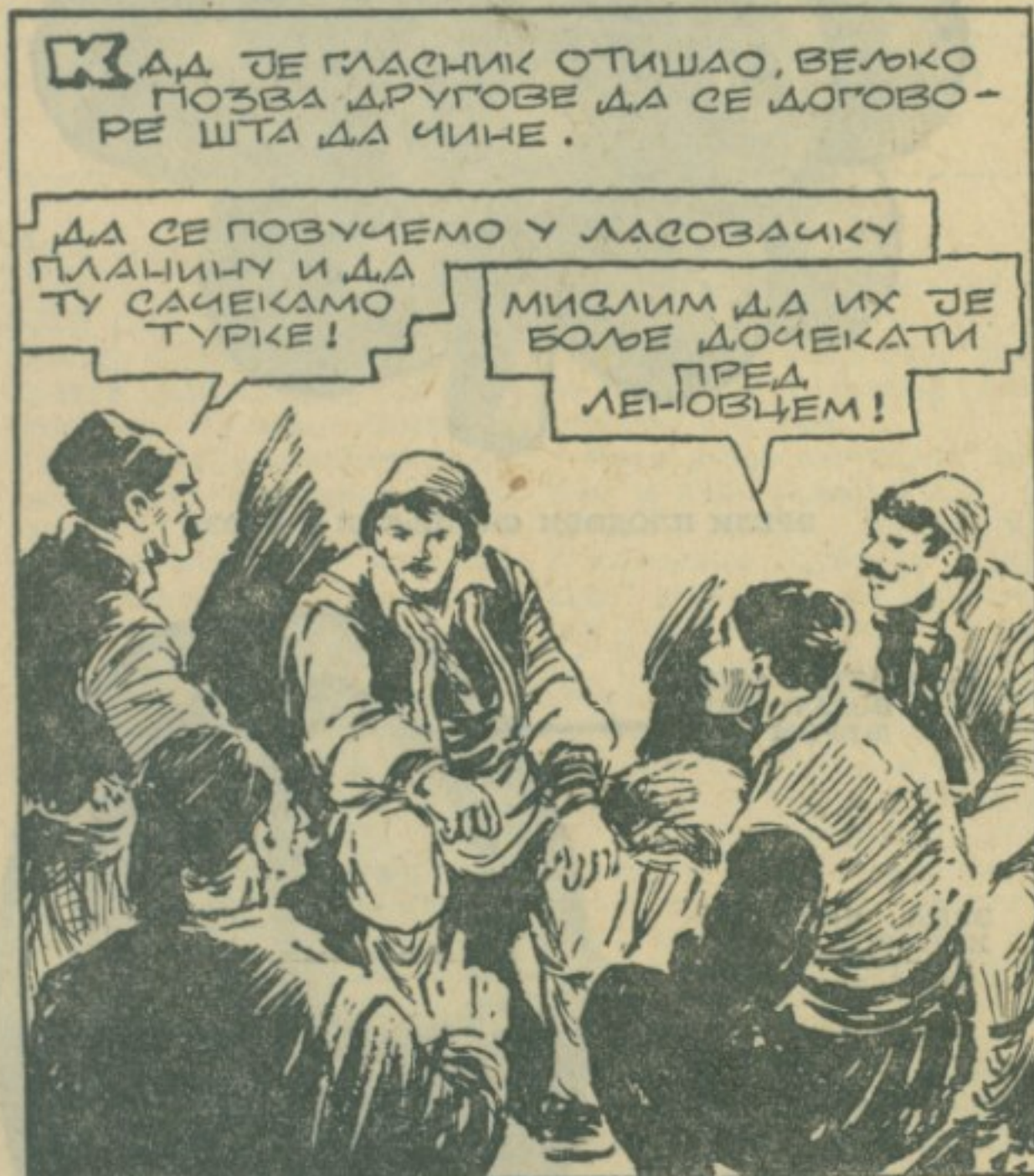
АЛИ БАБА

И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ХАЈДУК ВЕЉКО

УРТА
И
ПИШЕ Ћ. ЛОБАЧЕВ

У ПОТПУ-НОЈ ТИШИНИ, ВЕЉКО ЋЕ СПРЕ-МИО СВОЈУ ВОЈСКУ И, КАД ЋЕ ПАО МРАК, КРЕЉУО ПУТ СЕЛА ВРБОВ-ЦА...

737

РАТНИ ТУРНИР

Шаховски турнири одржани у Манхајму у лето 1914. године тек што су завршили у другу половину, кад су изненада морали бити прекинута. Тихи водичи дрвених фигура суочени са ратом морали су за дуже време да одложе наступе на шаховској арени. На мајсторском турниру који је имао осамнаест учесника, било је одиграно 11 кола. Прекид је наступио при следећем стању на табели: Алехин 9,5, Видмар 8,5, Шпилман 8, Брајер, Маршал и Рети по 7, Богољубов и Тараш по 5,5 и други. Кад је објављена мобилизација, руководиоца турнира Ромиг предао је документацију и упутио се према месту војног позива. Остали учесници турнира, наставивши се у тешком положају, одржали су састанак на коме су учествовали и шахисти који су наступили у споредним групама. Чуо се предлог да се такмичење заврши у мирној Швајцарској.

Доктор Тараш предложио је да се прекинути турнир настави за годину дана. На крају је усвојен предлог да се

награде поделе учесницима, као да је турнир и завршен, и то према стању на табели у часу прекида. Тараш је на ово уложио протест изјављујући да би на крају турнира имао шансе за прво место ако добије преосталих шест партија. То није усвојено јер времена за неко друго решење није било.

Мајстори шаха доживели су и друге непријатности. Многи од њих задржани су као заробљеници. Неки су чекали ово пола године за дозволом да се врате кућама са „шаховских турнира“ који су били настављени у Трибери и Баден-Бадену где су били интернирани.

Шаховске занимљивости

Двапут поражен у једној партији

На Међународном турниру у Хестингсу мајстор Хиндл је претрпео пораз у сусрету са првакињом света Ноном Гаприндашвили. Док јој је честитао победу, неочекивано је наступио прекид телевизијског преноса. Сниматељ је желео да забележи тај детаљ, свакако интересантан за гледаоце, па је замолио партнере да понове завршну позицију. Гаприндашвили и Хиндл су поново сели за шаховски сто и Енглец је по други пут у знак честитања пружио руку „шаховској краљици“.

Заборавни Флор

По завршетку Међународног шаховског турнира у Нордвајку, који се одржава у спомен рано преминулог холандског мајстора Данијела Нотбума, говорио је ветеран шаха велемајстор Сало Флор. Он је изнео сећања на Нотбума, причао о њиховим међусобним шаховским сусретима и поразу који је једном доживео. — Погрешили сте — јавио се глас из сале. — Не једном већ сте два пута били поражени. — Флор се само насмејао на овај свој „пре-

вид“ и кривицу приписао прохујалим годинама.

Торе и географија

Током новембра 1925. године у Москви је одржан шаховски турнир уз учешће великог броја играча из иностранства. Из Мексика је стигао мајстор Карлос Торе, који је на изненађење организатора био врло лако одевен. Прва брига била је снабдеи госта топлим капутом. После тога Торе је начинио још једно изненађење: добио је све три прве партије.

Милионер без пара

На Међународном турниру у Београду 1952. године мајстор Драгослав Андрић играо је серију нерешених партија, али се после тога није налазио баш при врху табеле. Расправљајући на неле-ту о његовој ситуацији веле мајстор Пирц је рекао: — Лако је њему, он је милионер! — Домаће и стране мајсторе заинтересовало је шта то значи. Настао је смех кад је Пирц саопштио да је Андрић издао шаховску књигу „Игра милиона“ и да га зато сматра „милионером“.

Гост Хемингвеја и шах

Славни писац Ернест Хемингвеј волео је шаховску игру. У колекцији скуповених слика коју је поседовао налазила се и једна на којој је била насликана шаховска табла. Једном приликом, за време пријема, код те слике, која се звала „Шаховска партија“, зауставио се неки гост и са нескривеним интересовањем предао се њеном посматрању. Узалуд су покушавали да га одвоје од платна. Наједном је узвикнуо: — Колосално! Бели даје мат у три потеза! — Очигледно, гост је био ватрени шахиста.

ЖЕНА БЕРАЧ КАФЕ ОТКИДА ЗРЕЛА ЗРНА И БАЦА ИХ НА ПЛАТНО ПРОСТРТО ИСПОД ДРВЕТА

Кафа је пореклом из Етиопије, где је дивље расла. Име потиче од назива етиопске висоравни Кафа (Caffa), одакле је ова биљка пренета у Арабију, где је напитао од ње називан kahwah или sahuah. У Арабији се тим именом назива вино, као и други опојни напаци. Из Арабије је кафа пренета у Индију.

Крајем XVII века одгајено је неколико ових биљки у ботаничкој башти у Паризу. Неки француски официри, у-

видевши да на томе може да заради, пренео их је на Мартиник у Антилима. Кафа ускоро почиње да се шири по Централној и Јужној Америци. Данас се највеће плантаже кафе налазе у Бразилу.

Кафа (Coffea) припада роду зимзеленог шибља из фамије Rubiaceae. Дрво има облик пирамиде, а може да до стигне висину 4 до 5 метара. Међутим, на плантажама га поткресују јер сматрају да ниже дрво даје више плодова, а и жетва се лакше о-

СВЕ О КАФИ

бавља. Листови овог дрвета су увек зелени, овалног облика, дугачки око 12 а широки 6 сантиметара. У време цветања појављују се мали бели цветови који имају мирис сличан јасмину, а смештени су у пазуху лишћа.

Оплођени цветови претварају се у плодове — скупље не у гроздове од 9 до 20 плодова, који су коштунце, сличне трешњи. У току сазревања плод мења боју од тамнозелене у жућкасту, ружичасту и најзад кад је сасвим зрео има јаркоцрвену боју.

Плод кафе састоји се од меснатог омотача (мезокарпа) богатог шећером и две семенке (зрна) са сребрнато-стакластим опном (ендокарп).

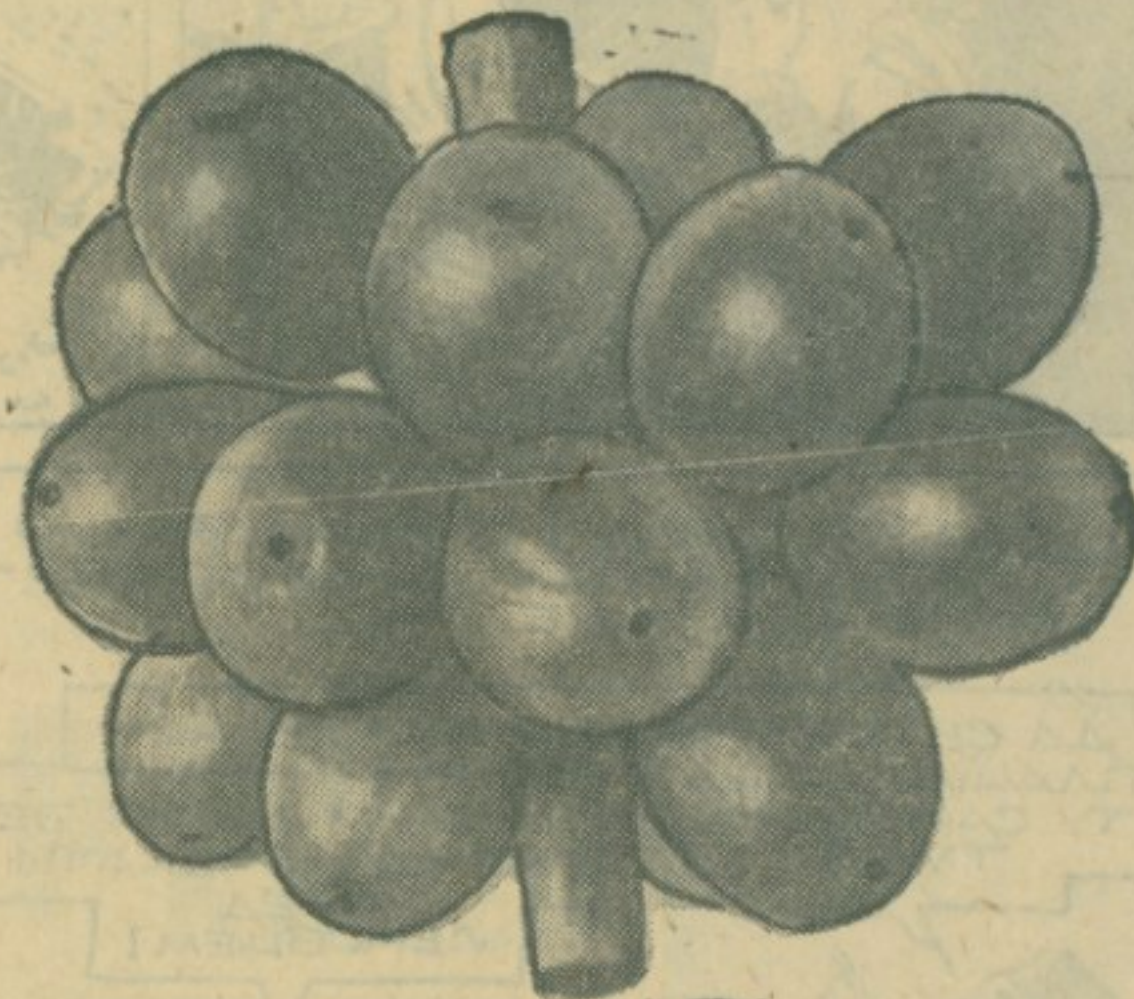
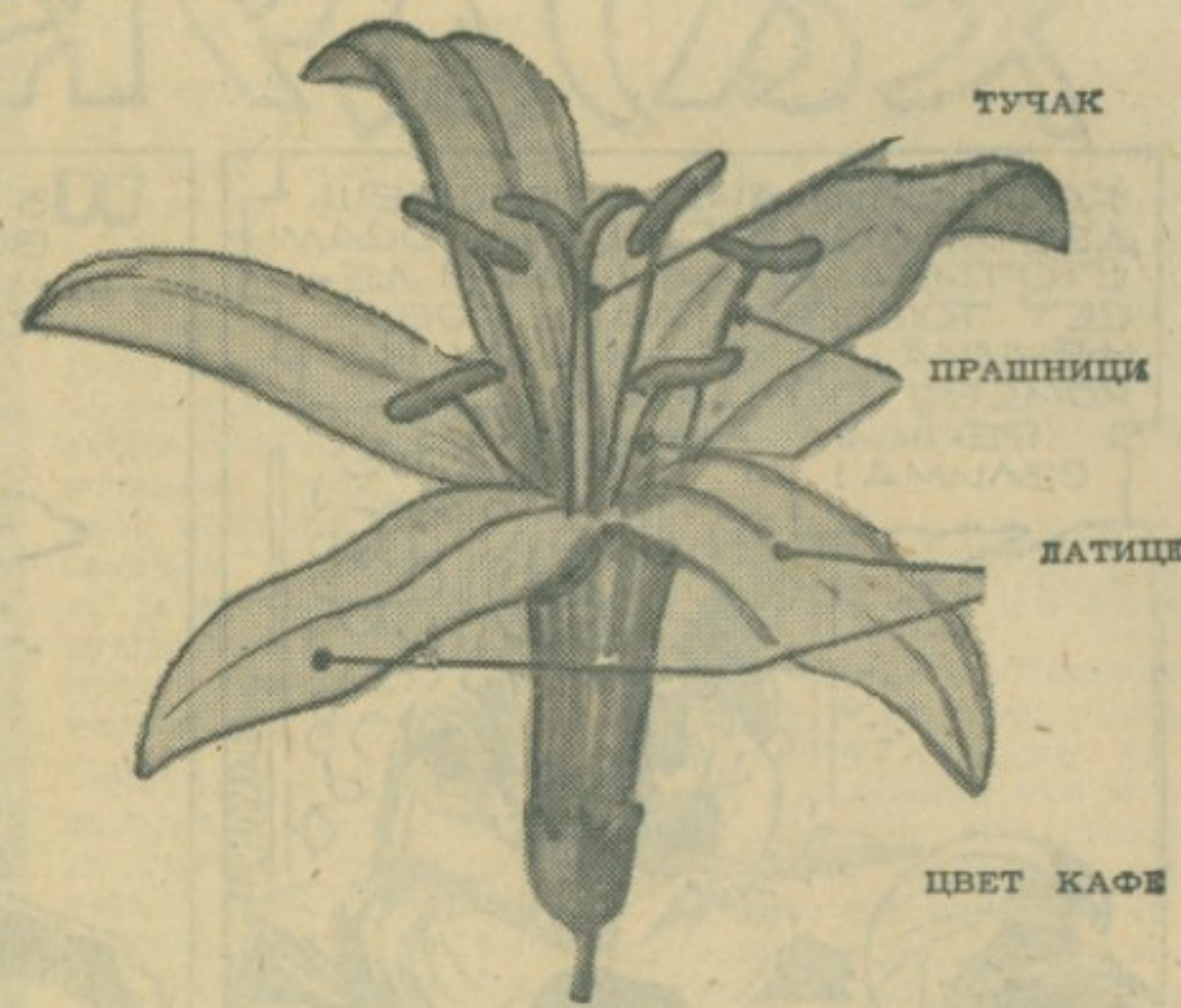
Покаткад се догађа да плод има само једно семе: оно је тада округло и има много јачи мирис те га сматрају веома квалитетним.

Кафа се размножава путем семенца. Сеје се у расадницима а кад биљка поодрасте ра-

сађује се на плантажама где расте, цвета и доноси плод. Најбољи терени за кафу, су они који садрже много хумуса (земље црнице). Осим тога потребна је и погодна клима, најбоља је висина између 700 и 1800 метара.

Дрво кафе почиње да даје плод тек од треће године; од 7. до 8. оно достиже максимални принос — 1 килограм по биљци. Овакав принос се задржава до 12. године, затим почиње да опада. Биљка стара 30 до 40 година сматра се искоришћеном.

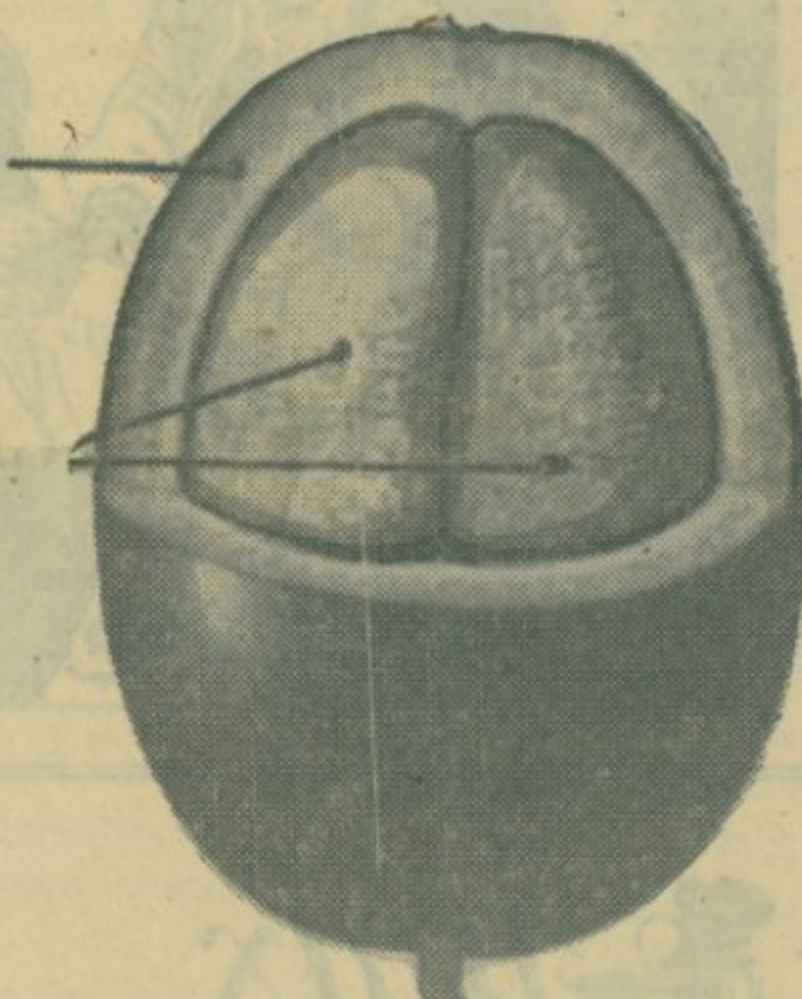
Све шибље кафе не цвета у исто време, услед тога се период сазревања плода продужава на око три месеца. То изазива знатан губитак времена јер берачи морају у више махова да се враћају и сакупљају плодове. Постоје разни начини извлачења зрна из љуске. Усред плантаже обично се налази фабрика где се одвајају семена врши сушењем или квашењем: семе

ЗРЕЛИ ПЛОВОДИ СКУПЉЕНИ У ГРОЗД

МЕСНАТИ ОМОТАЧ БОГАТ ШЕЋЕРОМ

ЗРНА КАФЕ ПОКРИВЕНА СРЕБРНАТОМ ОПНОМ

садржи кофеин, маст и шећер. Најважнији састојак кафе кофеин употребљава се у медицини.

Род кафе (Coffea) има око 40 врста које расту у тропским областима, већином у Африци. Зрно сирове кафе тежи је 0,1 до 0,2 грама, што зависи од њеног квалитета. У току пржења оно губи 20% од своје тежине а запремина му се повећава од 15 до 25%.

Пржено зрно садржи око 0,9% кофеина. Земље произвођачи кафе су уједно и највећи потрошачи. Ево њиховог редоследа: Бразил, Колумбија, Обала Слоноваче, Уганда, Ангола, Салвадор, Мексико, Индонезија, Гватемала, Етиопија.

Кафа доброг квалитета има зрна правилног облика, обично овална, са унутрашњом страном равном, боја јој је сјајно смеђа. Кафа лошег квалитета има неправилна кривава зрна обично загасите боје.

WALT DISNEY МАЈМУНСКИ СТРИЦ

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо,

Ваш сам стални читалац, „Политикин забавник“ сакупио од првог броја. Морам вас похвалити да сте у потпуности оправдали поверење које сам вам поклонили, ја и многи други читаоци. Молила бих вас да објавите у вашем листу да бих желела да се дописујем са друговима и другарицама мојим вршњацима или нешто старијима. Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима и из других земаља на српскохрватском и енглеском језику.

Унапред вам много захваљујем.

Антић Радмила
ученица II разреда МШЦ „Београд“
Београд — Ул. Баје Секулића 39

Драга редакцијо,

Желела бих да се дописујем са својим вршњацима из Европе на енглеском језику. Имам 14 година и желим да размењујем разгледнице и марке.

Михајловић Љиљана
Београд — Јованова 20

Филм

ГУЉА КОРОЉЕВА

У совјетском часопису „Филмска уметност“ објављен је недавно чланак аутора многобројних филмских репортажа Ј. Телемана о животном путу и подвизима младе глумице Марионеле—Гуље Корољеве, која је крајем 1942. године погинула под Стаљинградом

И између Дона и Волге, недалеко од сеоцета Паншина, уздиже се високи курган. Много векова је ова древна надгробна хумка била безимена. За време битке на Волги, када је почело опкољавање Паулусове армије, овај курган је ушао у наредбе и ратне извештаје као кота 56,8. Ту су вођени тешки бојеви.

Од тог времена степски курган добио је име јунакиње, која је повела борце у јуриш ради заузимања коте и, показавши чудо од јунаштва, том приликом погинула. Њен гроб се налази недалеко од кургана, на периферији Паншина. На више стотина километара од Волге, у Артеку на црноморској обали, уздиже се споменик Славе, на коме је такође урезано њено легендарно име. А у Кијеву, где се родила и расла, постоји улица Марионеле Корољеве... То је њено потпуно име. Али од детињства су је сви звали Гуља — како ју је из милоште назвала њена мајка.

Јахачица на белом коњу

Као ученица Гуља је била једна од најбољих спортисткиња Кијева, првакиња у пливању и рекордерка у веслању. Читала је много и озбиљно. Знала је напамет хиљаде и хиљаде стихова Пушкина, и Мајаковског. Волела је песму и игру.

Када јој је било 12 година, девојчици су поверили насловну улогу у филму „Кхер партизана“. Играти Василинку није било нимало лако. Али Гуља је све из екипе изненадила. Радила је са необичном упорношћу и радиношћу. На свом коњу Сивку научила је да јаше као да је цео живот

провела у седлу. Управо њеној енергичности и неустрашивости треба захвалити што су приликом снимања овог филма савладане и најтеже сцене коњичке вештине.

Филм „Кхер партизана“ објавио је целу земљу. Гуља је играла у новим филмовима. У комичном „Сунчана маскарада“ играла је истовремено две улоге — младиња и девојку. Режисер Л. Луков понудио јој је да игра улогу Варје, Никанорове унуке, у филму „Волим“, који је причао о старом Донбасу, о сиромаштву и бедо живота рудара. Млада глумица је и овде запањила режисера и филмску критику својим талентом, извршним уживљавањем у амбијент и надахнутим тумачењем улоге.

После снимања епизоде из овог филма глумица Чистјаков, који је играо улогу Никанора, упитао је младу глумицу:

— Гуља, драга моја, откуда ти таква истинитост и снага проживљавања? — А онда се обратио групи глумица. — Знате ли да ми се чинило као да сам стварно умро. Лежим и осећам како ми на лице падају истинске Гуљине сузе. Од страха ми се коса подигла на глави.

Добровољно ступање у армију

Пролеће 1941. године... Корољева је филмска глумица и студент. У новом филму треба да тумачи улогу младе јунакиње грађанског рата. Снимање још није било заказано, а испити су већ били дати, и двоје страсних спортиста — Гуља и њен супруг — требало је сутра, у недељу, да оду на отварање новог стадиона. Све

чаност је била заказана за три часа по подне, али до отварања није дошло.

Тог јутра на Кијев су пале прве бомбе... Страшна реч „рат“ пробила се у град, у његове мирне куће и улице.

На зборном месту градског војног комесаријата Гуља се опростила с мужем. Да није било изузетне околности, отишла би са њим заједно на фронт. Али, она је очекивала рођење детета.

Фронт се брзо приближавао Кијеву. У ратним извештајима већ су помињана места Бровари, Дарница, Голосејево. Извештај о напуштању Кијева дошао је до Гуље када се налазила у Уфи. Њен синчић Јосик још није имао ни два месеца, а она се јавила у војни комесаријат.

— Добар сам стрелац, умем и да јашем.

— Имате дете...

Била је упорна.

Послата је на рад у болницу. Од јутра до касне ноћи проводила је време у операционој сали и болничким собама. Поставши медицинска сестра, глумица је стигла да нађе времена и за концерте. Слушали су је са одушевљењем и поздрављали аплаузима. Али њене мисли биле су на другој страни.

Видела је како прездравели рањеници дуго ћутке стоје пред картом. На фронтима је ситуација била све тежа. Ни дану, ни ноћу, ни у болничкој соби крај постеле рањеника, нити крај колевке сина, Гуља нису остављале мисли: Твоје место је једино на предњој линији. Сутра већ може бити касно... Због свог сина ти си дужна да то учиниш још одмах.

И села је и написала: „Војном комесару града, Видим сав смисао свог живота у томе да одмах будем упућена у одбрану совјетске отаџбине, у одбрану свог сина.“

Молим да будем послата на фронт. Спремна сам да положи свој живот да би живео

КОРОЉЕВА КАО ВАРГА У ФИЛМУ „ВОЛИМ“

ла совјетска земља и срећно расла наша деца.

Марионела Корољева ступила као добровољац у 214. стрељачку дивизију, распоређена у бригаду за агитацију и упућена на фронт.

„Неће је ни ватра, ни вода“

У лето 1942. године Гуљина дивизија водила је тешке битке у сунцем спрженој доњској степи. Корољева је по својој молби била прекомандована из агит-бригаде на предњу линију, добила је и коња и постала извиђач, митраљезац и санитарски инструктор 780. стрељачког пука.

У борбама се људи брзо упознају. Због њене снажљивости, изванредне смелости и веселог карактера, Гуља је заволео цео пук. У доњским рововима и трашејама о њој су поникле легенде у којима је било много истине. Говорили се: неће је ватра и то се заснивало на чињеницама.

Корољева је повела борце у напад.

— За нашег командира! — викинула је спазивши да је погинуо четни командир. Скочила је на грудобран рова и појурила напред. Под ногама јој се разбила боца са запалјивом смесом. Марионелу је захватио пламен, али је она скидајући и бацајући са себе делове одеће стално јури-

ла напред. Тада је о њој настала песма:

Девојка у пламену
Пут је осветлила,
Као ватрена птица
Летела је у бој.

Сама, пак, Гуља, писала је о томе кући као да се ништа нарочито није десило: „Опржила сам руке скидајући са себе чизме и блузу који су горели и изгазила их да би се ватра угасила. Када су до мене дојурили пионери са ашовима да ме заспу земљом, јер је пламтећу течност тешко угасити, већ сам навлачила на себе одело, али чизме нисам никако могла обути, јер су се биле скупиле и сасвим пропале.“

То што се на фронту причало о девојци која не може да потоне такође је било истинито.

У наредби команданта 214. стрељачке дивизије речено је да је на доњској обали Гуља Корољева спасла 60 тешко рањених бораца и командира. Било је то једне хладне јесење ноћи 1942. године. Фашисти су целог дана вршили појачане нападе и пошло им је за руком да 780. пук прибију уз стеновиту западну обалу Дона.

Гуља је под артиљеријском ватром много пута одиграла рањенике са стрме обале и пливајући, док је вода кључала од куршума и комада граната, пребацивала их на источну обалу. Крај ње пливао је и њен коњ Ока. Вероватно још никада дотле Корољева није тако високо ценити своје звање шампионке Кијева у пливању.

Целе јесени 1942. године Корољева је учествовала у бојевима између Дона и Волге. Од песме и аутомата никада се није растајала. Са песмом је ишла и у нападе.

Кота 56,8

Гуљин пук, као и цео фронт, живео је у мислима о граду на Волги, у коме већ одавно није било ниједне у-

КОРОЉЕВА КАО ВАСИЛИНКА У ФИЛМУ „КХЕР ПАРТИЗАНА“

лице и ниједне читаве куће и који је већ стотину дана стајао као несатомљива тврђава.

Двеста четрнаеста дивизија заузела је положаје северозападно од Стаљинграда. У свитање 22. новембра она је требало да отпочне офанзиву у правцу малог степског насеља Вертјачева, заједно са другим јединицама пробједе и споји са дивизијама, које су наступале са југозапада. Требало је затворити железни обруч у коме су се налазиле 22 хитлеровске дивизије.

У Гуљином пуку вршене су последње припреме. Корољева се пријавила да иде у напад са јуришним батаљоном. Ноћу је у степској јарузи која се блистала од иња одржан састанак. Иступила је и она. Рекла је:

— Живети још није све. Потребно је бити човек. И у овом тренутку осећати некамен у срцу, већ крила на леђима.

Из Панцина према Вертјачеву водио је пут над којим се уздицао курган...

Кота 56,8...

Она се налазила у рукама непријатеља, а била је кључ за пробој непријатељских положаја, јако утврђених током летњих месеци. Првом батаљоном 780. пука наређено је да заузме коту 56,8.

У свитање командант батаљона Иван Гмотњиков повео је јуришну групу и у 9 часова она је избила на коту.

Непријатељске артиљеријске и минобацачке батерије направиле су око коте зид од интензивне ватре да би онемогућиле долазак појачања.

Строј за стројем фашисти су нападали групу Плотњикова. Остало је било још мало људи. Они су се бранили гранатама, затим прса у прса, а најзад су ступили у акцију и пионирски ашови. Ситуација је била критична.

„Умрећемо, али ћемо одбранити коту“

Кроз ватрени зид у помоћ се пробијао одред са којим је ишла и Гуља Корољева. По свој прилици, није било педла земље необухваћеног ватром. Због експлозије и стубова земље који су се подизали час овде, час тамо изгледало је као да се смикло. Од двадесет људи на коту је стигло само њих шесторо. Заједно са Плотњиковом групом чинили су два одељена.

Покупивши и брзо превривши све рањенике, Гуља се нашла у борбеном строју. У рукама је имала аутомат и гранату.

Одавно се био изгубио рачун о немачким противнападима. Командант батаљона Гмотњиков је погинуо, погинуо је и командир Гуљиног вода. Корољева је већ два пута морала себе да преврне.

У више група, које су бројале свака по 60 људи, хитлеровци су кренули у напад. Крај смртог рањеног митраљесца Гришченка, Гуља је зграбила још вруће ручице митраљеза и тукла њиме док је било муниције. Још један напад је одбијен. Наточовчански напор и умор оборили су људе. Борба је трајала већ више часова.

Гуља је пузила из рова у ров и говорила:

— Ништа то није другови, ништа. Видите, ја сам жена па се држим.

Рањеник који се довукао до командног места пука оставио је цедуљцу: „Умреће-

Шарена вртешка

Б. Хилтон, новинар из Индијанополиса у САД сео је на угао једне од најпрометнијих улица овога града, са прним наочарима на очима, гитаром у руци а на груди је заклапо следећу цедуљу: „Нисам ни слеп, ни глув, ни

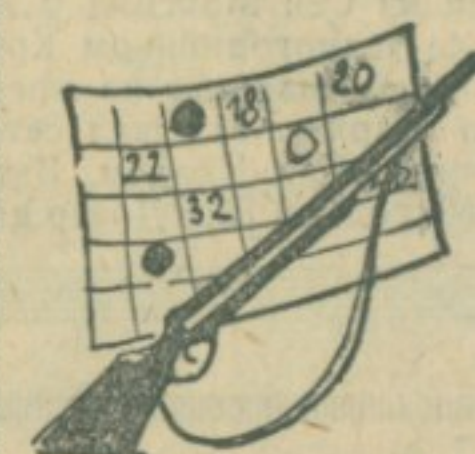
болестан, па чак ни без новца. Због тога ми немојте ништа дати! Па ипак, за само два часа у његовом шеширу нашло се 49 долара. Хилтон је све ово учинио због опкладе. Тврдио је да се ниједан пролазник неће потрудити да прочита натпис. И погодио је.

У једном новом лондонском ресторану се заједно са пилетим месом сервирају се рука-

вице од пластике да би гости могли да га једу прстима.

Сваке године у Америци организује се томбола у оквиру светске недеље за заштиту жи-

вотиња. Ове подиже највећи изгостак је: ловачка пушка.

Опрема за псе: непромочиве чизме, капутићи од имитације крзна. Садржина кесица које се поклањају псима љу-

бимцима: жвакаћа гума начињена од бивоље коже, бисквити у облику костију, играчке као што су пиле од каучука или стара ципела. Све ово може се купити у великим француским робним кућама.

ДУЖИ ДАН ЗА КАРАНФИЛ

У Енглеској су стручњаци за одгајивање цвећа почели да врше огледе продужавања трајања дана путем вештачког осветљења културе каранфила. Утврђено је да се од каранфила који су били вештачки осветљени могу узимати резнице непрекидно, за разлику од каранфила који су гајени у природним условима. Осим тога примећено је да су биљке са продуженим даном постигле и боље укоренавање резница.

Сада се и у Италији, где је каранфил најзначајнија цветна култура, врше огледа да се трајање дана продужи путем вештачког осветљавања леја засађених каранфилом како би се постигао

МУСКЕТАРИ БЕЛИХ СТАЗА

На снежним падинама Алпа, на којима се у вештини савлађивања тешких препрека и стрмих низбр

МАРИЈЕЛА ГОЧЕЛ

дица одмеравају најбољи смучари света, лете не на коњима већ на скијама три нова мускетара Француске. Само је један од њих мушкарац. Зове се Жан Клод Кили. Друга два су жене, славне сестре Гоachel.

Називају их мускетарима због тога што су нераздвојни. Од јутра до мрака заједно тренирају, вежбају, уче, такмиче се и шале се. Деле радост победе и не раздвајају се у тренуцима пораза. Наравно, имају много више прилика да се радују. Јер, њихове победе прелазе двоцифрне бројке.

Зову их још и другарима из Вал Дизера, познатог центра зимских спортова. Пороци Кили и Гоachel дошле су у ово мало алпско село на висини од 1850 метара још пре 20 година из разних крајева Француске. Гоachel су дошли из Сен Максима у Алзасу са једногодишњом Кристином, а Килијеви из предграђа Париза са двадесетомесечним Жан Клодом. Када је 1950. године Вал Дозер дао

првог француског олимпијског смучарског шампиона Анрија Орејеа, Кристина је имала шест, а Жан Клод шест и по година. Већ тада славни Ореје је запазио мајсторство малишана на смучкама и предсказао им велику будућност. Посао око даљег спортског васпитања малиша на преузео је отац Гоachel-ових, и сам бивши спортиста и отац Килија, некадашњи пилот.

Данас Жан Клод има 22, Кристина 21, и Маријела 20 година. Они се налазе на врхунцу своје спортске каријере, сматрају их најбољим смучарима света. Жан Клод је висок 176 сантиметара, мршав, тих и повучен. До сада је победио у преко 50 великих такмичења. Међународна смучарска федерација прогласила га је за најбољег смучара света 1965. године. Први пут се прославио 1963. године у Шамонију када је постао светски међуармијски шампион у слалому. У току јануара ове године није било већег такмичења на коме није био међу првима у слалому.

КРИСТИНА ГОЧЕЛ

му, велесламу и алпској комбинацији. Поред Ги Перрија он је најбољи францу-

ЖАН КЛОД КИЛИ

ски смучар и један од главних фаворита за светски шампионат у смучању који ће се у јулу одржати у Портију у Чилеу као и за следећу смучарску олимпијаду у Греноблу.

Кристина Гоachel, старија од двеју сестара, висока је 172 сантиметра и тешка 62 килограма. Она је већ у петнаестогодишњој постала чланица француске олимпијске екипе. На последњој олимпијади у Инсбруку освојила је златну медаљу за специјални слалом и сребрну у велесламу.

Годину дана млађа Маријела већ је надмашила своју чувену сестру. Она је нижа и нешто пунија од ње. У француску олимпијску екипу ступила је кад је имала 14 година! У Инсбруку је освојила златну медаљу у велесламу и сребрну у слалому. Победила је у играма Кандахар за '65. годину, а осим тога по њега лаворов венац још у 20 највећих међународних смучарских такмичења.

Од првих дана децембра до последњег дана априла сестре Гоachel и Жан Клод Кили не скидају смучке са ногу. Њихову тројку познавао је цео Вал Дизер — још када су били деца. Жан Клод воли све спортове. Међутим, смучање је за њега најлепше. Оно омогућује пуну концентрацију, сматра Жан Клод, а осим тога не дозвољава никакво забуђивање нити само обмањивање. Побеђује онај ко је стварно најбољи.

Док су Жан Клод и Кристина били мали, Маријела је била супротност. Она воли брзину и опасност. Жели да упозна падобранство и ваздухопловно једриларство. Једном приликом присуство вала је у Ниму борбама с бицима. По завршеној коридорској је у арену и на запрепаштење присутних изазвала једног бика. Одлично се снашла и спретним нападом избегла његове настрaje.

Маријела изнад свега воли шалу. Кад је после успеха на олимпијади у Инсбруку изашла пред генерала Де Гола да из његових руку прими крст витеза заслуга за народ, рекла је председнику: „Заказујем вам састанак кроз четири године после олимпијских игара у Греноблу“.

ВИСОКА ЦЕНА ЗА КЛАУДИЈА

Импресивно римско бронзано попрсје цара Клаудија откупљено је за Британски музеј на аукцији у Лондону новембра прошле године по цени од 50 милиона старих динара.

Ову изврсно рађену главу изгубио је 1907. године један дечак у Регли Елд у источној Енглеској. Претпоставља се да је глава првобитно сачињавала део статуе императора на коњу и да је била подигнута у неком великом провинцијском римском граду у Британији. Тај град је, можда, био Колчестер (првобитно Гамулудунум). За њега се тврди да је најстарији град у Енглеској и да има врло дугу историју под римском владавином. По свој прилици статуа је уништена 61. године наше ере, када је краљица Бодика предводила оружане снаге Икена и Тринобанта на римску колонију Колчестер с намером да је уништи.

ИЗ РИМСКЕ ПРОЗЕ

О СЛАВНИМ АТЛЕТАМА

Славним атлетима који би однели победу у олимпијским, пилијским, истмијским и немејским играма, стари Хелени одредили су велике почасти, тако да су они не само стајали у збору с палмом и венцем и носили одли-

ковања него су их, кад би се враћали у своје градове, славно у тријумфу на четворопрегу увозили у град у очинску кућу, а од државе су доживотно добивали одређено издржавање. Кад помислим на то, чудим се што се такве почасти, па и веће, не дају писцима који свима народима за сва времена дају неизбројне користи. Јер, то би достојно било установити, за то што атлете вежбањима јачају само своје тело, а писци не јачају само свој ум него у књигама припремају поуке за поучавање и изощравање духова свих људи. Шта користи људима што је непобедив био Милон Кротоњанин (славни атлета из града Кротона), или остали такви победници? О њима знамо само то да су, док су живели, били славни међу својим суграђанима. А Питагорино, Демокритово, Платоново и Аристотелово учење, као и учење осталих паметних људи, ако се свакодневно негује непрестаним радом, доноси свеже и обилне плодове не само њихових суграђанима него и свима народима. Отуда и произлази да они људи који се од ране младости поучавају у наукама постају мудри, па градовима дају хумане обичаје, правду и законе, без чега не може постојати ниједна држава. Када, дакле, мудрост писаца даје толико поклона за јавни и домаћи живот људи, сматрам да их не би требало награђивати само палмовим границима и венцима него им треба одредити тријумфе и закључити да им се одреди место међу боговима...

Дакле, што су измислили ти људи нису учинили само да поправе живот него и да свима људима учине постојану корист. Слава атлети стари за кратко време с њиховим телом. Стога они не могу користити ни онда док су у највећој слави, ни потомством, онако као животи људи што су смисли-

ли мудрости. Будући да се велике части не одају ни моралном животу, ни одличним учењима писаца, то сам људски дух, по себи гледајући у више области и степеницама прошлости узнесен до неба, подстиче потомке да јасно пред собом имају не само мисли него и ликове тих писаца. Зато људи којима је дух задахнут пријатностима књижевности не могу живети а да у својим грудима не одају пошту песнику Енију онако као и боговима. За оне који радо уживају у песмама Ација, римског песника, чини се да пред очима имају присутну не само вредност стихова него и његов лик. Исто тако за многе ко-

ји се родио после нас чиниће се да с Лукрецијем лично претресају природу ствари, а беседничку вештину с Цицероном. Многи од потоњих наштаја разговараће се с Вароном о латинском језику; једнако се чини да више учених људи с грчким мудрацима размишља о многим стварима и присно се с њима разговара. Једном речју, мисли учених писаца, мада они телом нису присутни, с временом и даље цветају, и када заметну разговоре и претресања имају већи углед него мисли живих људи. Зато сам се, Цезаре, уздајући се у те писце, послужио њиховим мислима и саветима и написао ове књиге...

О ПРИМИТИВНОЈ КУЛТУРИ

У старо време људи као звери рађаху у шумама, пећинама и дубравама и одржаваху живот хранећи се пољском храном. Једном се негде густо и често дрвене кидање олујом и ветровима, запалило због трења између грања. Йуди, који су се налазили у околини, уплашени страшним пламеном ватре, разбегну се. Кад се ватра стишала, приближе се и примете да је топлота ватре врло пријатна телу, те набацају дрва и, подржавајући ватру, доведу и друге и, показујући им ватру, доказиваху какве користи од тога имају. Како су том приликом људи пуштали разне гласове свакодневном употребом утврдише речи, како су које случајно изустили, затим су, дајући имена предметима којима су се чешће служили, дошли до тога да су почели говорити и тако изазвали разговоре између себе. Како је, дакле, због проналаска ватре дошло у људи до првог састанка, скупљања и заједнице, те су многи скупљали се на једно место, а како их је природа обладала мимо остале животине тиме да не гледају у земљу, него усправно иду и посматрају величанство света и звезда и да не само рукама него и ногама врло лако носе сваку ствар, почели су у том друштву правити једни склопишта од лишћа, други бушити пећине под планинама, а неки, подражавајући гнезда ластавица и њихов начин грађења, правили места од блати и пруга, да би се у њих могли склонити. Угледајући се затим на туђе куће и додајући својим размишљањем новине, грађаху из дана у дан све боље врсте кућа. Пошто

су пак људи од природе склонили подражавању и учењу, показиваху једни другима постигнута усавршавања на грађевинама хвалећи се свакодневним изумима, и тако, вежбајући утакмицама своје духовне способности, постаху све разборитији.

О животу Витрувија Полиона врло мало знамо, и то само из његових дела. Његови родитељи били су веома образовани и културни људи и своје сину су дали лепо васпитање и образовање. Сам Витрувије у уводу VI књиге то признаје и пише да им дугује бескрајну захвалност за то. Живео је у доба цара Аугуста, а то је I век, Витрувијеу годину рођења и смрти не знамо. Знамо само да је био угледан архитекта за време цара Аугуста и његов лични пријатељ. У познијим годинама написао је уџбеник за архитекте De architectura (О неимарству) у десет књига и дело по свету цару Аугусту. У делу се говори о неимарству уопште, о подизању градова, храмова, позоришта, приватних кућа и купатила. Витрувије је писао и о декорацији кућа и како се снабдевају водом. Последње две књиге односе се на часовнике и машинску технику, а ранијих осам књига пише о свим врстама грађевина, о уређењу градова и о водоводима.

Уређење грчких позоришта до друге половине XIX века нама је било познато само на основу описа у Витрувијевој књизи De architectura.

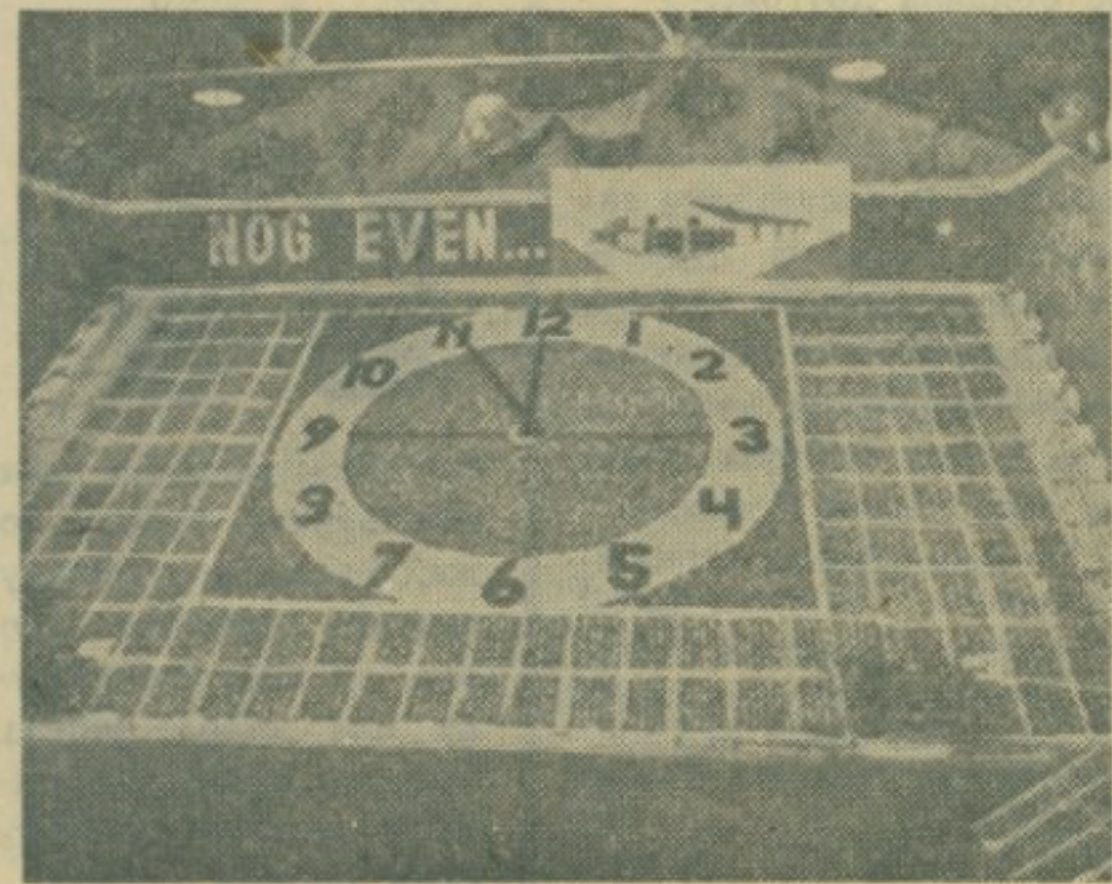
Витрувијево дело се све до данас преводи и чита.

ЈОШ ЈЕДНА...

Нова година дочекује се у целом свету радосно, све чашно и уз разне традиционалне приредбе. У Холандији, познатој пољопријатној земљи, поред осталих пригодних свечаности и забава, традиционалне су јавне продаје пољопривредних производа, а нарочито воћа.

Тако је и ове године у многим селима одржана јавна распродаја поврћа, воћа и цвећа. У једном селу, познатој пољопријатној земљи, поред осталих пригодних свечаности и забава, традиционалне су јавне продаје пољопривредних производа, а нарочито воћа.

ТРЕНУЦИ КОЈИ ОДЛУЧУЈУ

У марту 1886. године три бандита опљачкала су малу али веома добро уређену фарму у Елкорну на реци Малој Мисури. Све ствари од вредности потоварили су у један чамац док су други уништили. Тако су били сигурни да их нико не може гонити. Наиме других чамаца није било на стотину километара у близини.

Али, разбојници су се пре варили у једном. Нису ни претпостављали да ће млади, болешљиви власник фарме показати толико храбрости и издржљивости и покушати да их гони. Млади ранчер звао се Теди Рузвелт и потицао из познате породице која је по традицији узимала активног учешћа у политици. Он је био предодређен за политичара, између осталог и због свог слабог здравља. Још од малена имао је слабо срце и астму и са видом није стајао баш најбоље због чега је морао да носи наочаре.

Младић је желео да постане природњак, али дугогодишња породична традиција га је повукла у политички живот. Међутим, његови први говори нису обећавали да ће имати већег успеха у политици. Када му је изненада 1884. године умрла жена, а одмах затим и мајка, он је напустио политику и купио малу фарму у дивљини на реци Малој Мисури. Тада је имао

26 година. Мада слабог здравља он је вредно радио и уз помоћ два радника успео да лепо развије посао на својој фарми.

У марту 1886. године био је одсутан неколико дана са фарме. Отишао је у лов са својим помоћницима. То су искористили бандити да му опљачкају фарму. Чим је видео да је опљачкан, млади фармер је прионуо на посао. Решио је да са својим људима направи нов чамац и крене у потеру. То је био тежак подухват са мало изгледа на успех јер је вођа банде био чувени Мајк Финиган, човек циновског стаса, оштрог ока и брз у руковању револвером. Са њим су били Ед Бернштед и један Немац који је недавно стигао у Америку.

Недељу дана им је требало да чамац буде завршен, недељу дана су бандити имали предности и могли су да умакну. Чим је чамац био готов, млади фармер и његова два помоћника кренули су на пут пошто су се снабдели потребном храном и оружјем. Веслали су непрестано целог дана. Када би пао мрак, излазили су на обалу, ложили ватру ради припремања хране и, пошто би се

мало одморили, кретали даље.

Четврта ноћ била је врло хладна. Ујутру су се с тешком муком пробијали између санити. Пловени тако низ реку опазили су дим у шуми. Одмах су помислили да то могу бити бандити. Били су опрезни да не би улетели у какву клопку. Пошто су сакрили чамац у шуми, фармер и његови људи почели су се полако прикрадати ватри. Тамо су затекли само Немца. Друга двојица била су отишла у лов. Није давао никакв отпор и њега су брзо ведали и склонили.

Сакривени они су чекали повратак двојице разбојника. После више од једног часа чекања појавио се Ед Бернштед. Нашавши се пред три уперене пушке ни он није давао отпора већ је подигао руке у вис и пустио да га вежу. Сад је требало чекати на повратак најопаснијег од њих, циновског Мајка. Знали су да се он неће лако предати.

После извесног времена и Мајк се појавио из шуме држећи у руци пушку. Кад се нашао пред упереним цевима, Мајк је муњевито реаговао. У ствари видео је само двојицу Тедијевих људи док се сам Теди био поставио тако да му се налазио иза леђа. Како се у близини налазило једно велико дрво он је потражио спаса иза њега, а у време већ био окинуо „са кука“. Срећом метак није погодио. Пре него што је имао времена да поново опали, осетио је да му је пушка излетела из руку.

Млади фармер искористио је тренутак забуне да му избаци пушку из руку и да стане пред њега са упереним оружјем. Изгледали су као Дагвид и Голијат. Међутим, Мајк се још није предавао.

Хитрим покретом бацио се на земљу и шчепао младића за ноге. Фармер је опалио али је метак пролетео преко бандита. Свакако би се рђаво провео да му нису притекла у помоћ његова два помоћника. Заједничким снагама једва су савладали разбојника тек пошто су га ударили кундаком по глави.

Без сна и одмора

Млади Теди је био срећан. Први део посла обавили су добро и брзо. Сад је требало бандите предати закону, а то није било тако лако јер у близини није било ниједног већег насеља. Наставили су да плове низ реку, али је лед све више отежавао кретање. За недељу дана успели су да превале једва 45 километара.

Следећег дана приметили су у даљини једну фарму. Теди је ту успео да нађе кола са два коња и кочијаша. Међутим, на колима је било места само за четири човека и због тога је било решено да се Немац пусти на слободу, пошто је он у ствари служио као кувар и слуга другој двојици. Теди Рузвелт је изјавио да ће он ићи са бандитима, а његови људи нека продуже чамцем. Узалуд су му говорили да је то опасно јер може добити срчани напад или изгубити наочаре без којих је слабо видео. Ништа није помогло. Млади фармер је остао при своме.

Али, тек што је прошло не колико часова видео је какву је грешку начинио. Од самог почетка бандити су се почели договарати са кочијашем како да им помогне. Чим је видео да више не може имати поверења ни у кочијаша, Рузвелт је сишао са кола и наставио пешке. На везане разбојнике управно је цев пушке и није их испуштао из вида. Кочијашу је за претио да ће га, ако покуша

да умакне са бандитима, сигурно убити.

Ходање је било страховито напорно. Снег се тек почео отапати и земља је била расквашена. С муком је извлачио ноге из блате. С времена на време ледена киша је падала и отежавала му ионако напорно пешачење. Морао је да држи главу забачену уназад да му наочаре не би спаде јер није смео ни за тренутак да испушта пушку коју је стално држао „на готове“, спреман да окине. Руке су му биле укочене од хладне кише а осим тога држао их је стално у истом положају.

Када је пао мрак, наредно је да се кола зауставе и док су се сви остали одмарали у једној напуштеној колиби, он је целе ноћи бдео на стражи плашећи се да се бандити не одвежу или да им кочијаш не помогне у томе. Поново су кренули на пут.

Други дан је био тежи и напорнији од првог. Осећао је последице неспавања и слабе хране. Често је посртао. Наишавши на једну речницу морао је да гази до груди кроз ледену воду. Кочијаш је

одбијао да иде даље тако да је прво морао да му обећа двоструко већу награду од оне за коју су се погодили, а касније је био принуђен да му запрети пушком. На крају је и њега везао за седиште и оставио му само слободне шаке да може управљати колима.

Трећег дана је био толико исцрпљен да је стално посртао и падао. Али, жеља да задатак изврши до краја гонила га је да издржи. Кад је трећег дана пред само вече стигао у градић Дикинсон нагледао је као авет. Изнемогао од умора и глади, каљав од блате, лично је на привиђење Успео је да преда кривце шерифу а после тога је пао као мртав и спавао луна два дана.

Лекар који га је прегледао чудно се како је могао да хо да уопште: ноге су му биле у пливачким аспиринским купкама а срце је било врло слабо. Али тај подухват му је политички више користио него да је одржао стотине и стотине говора. Прича о овом догађају брзо се прочула и он је постао врло популаран.

»ЛЕТЕЋИ ТАЊИРИ« НЕ НОСЕ ЈАЈА

Становници неке друге планете изградили су у мочварама аустралијске државе Квинсленд гнезда од барске трске. Према изјави једног аустралијског одгајивача банана, ова гнезда имају у пречнику десет метара и са свих страна су окружена шиљастим одгајивач банана тврди да је сопственим очима видео један „летећи тањир“ како се, окру-

жен маглом, подигао из гнезда и одлетео страховитом брзином. „Био је плавосив у пречнику је имао око осам а у висину три метра — испрчао је он. Нестео ми је из вида за неколико секунди“. Међутим, одгајивач банана није видео жива бића ни каром. До сада су откривена три оваква гнезда: једно је пронашао одгајивач банана, друго неки фармер, а треће један учитељ. Двадесет седмогодишњи одгајивач банана тврди да је сопственим очима видео један „летећи тањир“ како се, окру-

жен маглом, подигао из гнезда и одлетео страховитом брзином. „Био је плавосив у пречнику је имао око осам а у висину три метра — испрчао је он. Нестео ми је из вида за неколико секунди“. Међутим, одгајивач банана није видео жива бића ни каром. До сада су откривена три оваква гнезда: једно је пронашао одгајивач банана, друго неки фармер, а треће један учитељ. Двадесет седмогодишњи одгајивач банана тврди да је сопственим очима видео један „летећи тањир“ како се, окру-

СЕМАФОР СА ЧАСОВНИКОМ

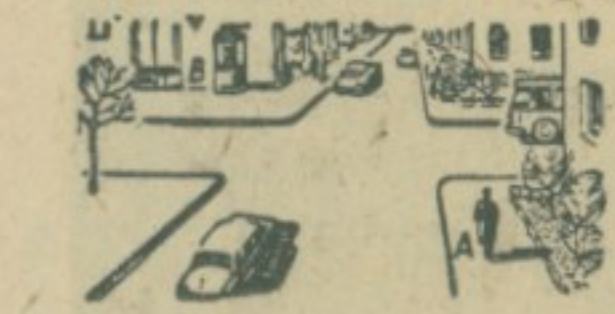
Да ли ћу успети или нећу? Ово питање изазива нервозу код пешака пре него што пређе улицу. Јер, нико не може да зна колико ће још горети зелена светлост семафора. Због

тога су у Токију на све семафоре поставили часовнике који пешацима тачно показују колико времена имају на располагању за прелазак преко улице.

КОСМИЧКИ КРАДЉИВЦИ

Тежина нашег првог сателита у космосу Месеца, смањује се сваке године за 600 тона. За то су криви метеорити. Ударајући о Земљин природни сателит они отклањају од ње

га четири пута више материје него што су сами тежи. Али, не треба се бринути: Месец ће осетити да „смишља“ тек кроз једну милијарду година.

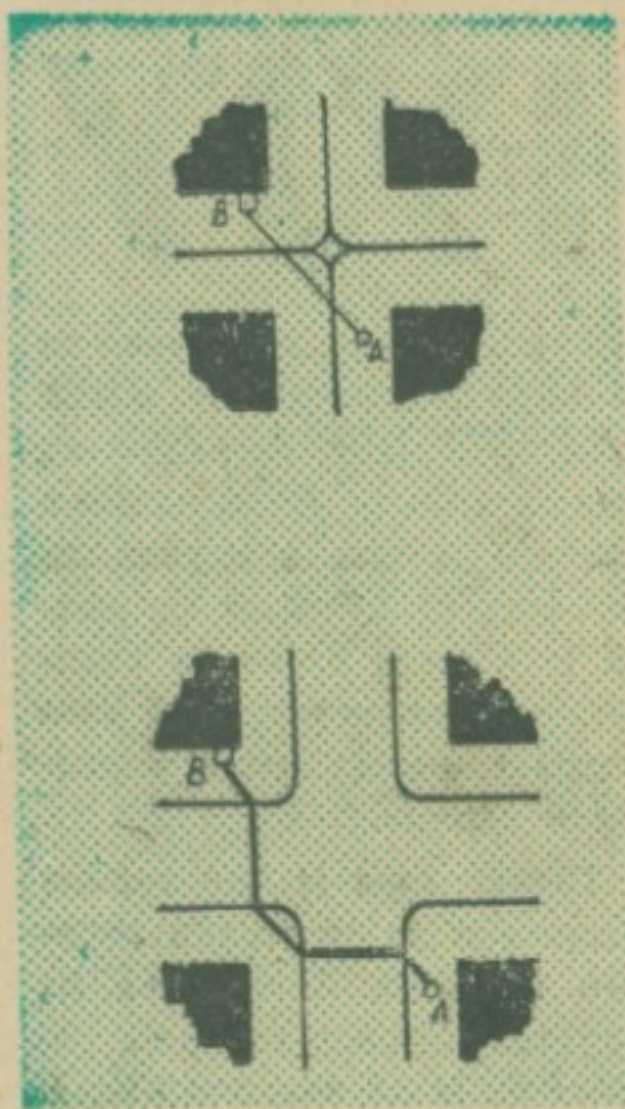

НАЈКРАЋИ ПУТ

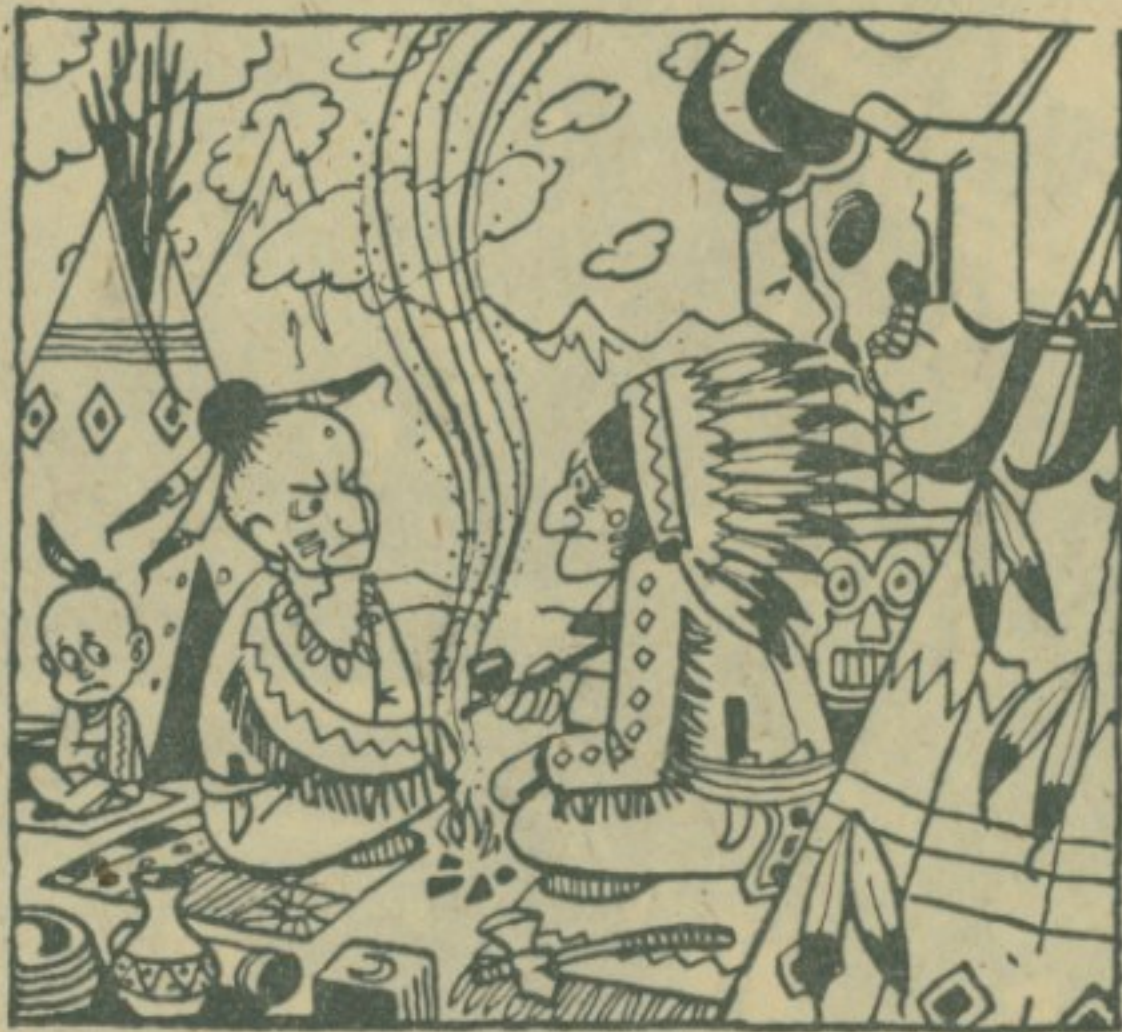
Човек стоји у тачки А и жели да најкраћим путем стигне до телефонске говорнице која се налази у тачки В. Преко коловоза он сме да прелази само линијама које стоје усправно на осе улица, а по тротоару може да се креће како жели, у свим правцима.

Одговор:

Човек стоји у тачки А и жели да најкраћим путем стигне до телефонске говорнице која се налази у тачки В. Преко коловоза он сме да прелази само линијама које стоје усправно на осе улица, а по тротоару може да се креће како жели, у свим правцима.

ОТВОР ОЧИ

ЛУЛА МИРА

Велики поглавица „Соколо во око“ позвао је на састанак поглавице још два племена. На састанку је требало да потврде закључени мир, да заједнички попуше лулу мира и договоре се како ће убудуће користити простране пашњаке око којих су се годинама кавжили, па чак и ратовали. Поголавица „Брзи јелен“ је дошао на време и сад њих двојица седе и чекају трећег, „Великог грома“. Међутим, и „Велики гром“ је ту, само га они не виде. А дали га ви видите?

Одговор:

„Велики гром“ је ту, само га они не виде. А дали га ви видите?

ЗАНИМАЈИВОСТИ

За љубитеље дивљих животиња отворена је у Мадриду специјална продавница становника дунгле. Један метар пи-

тона стаје 2000 пезета, лавић или крокодил 15 хиљада пезета; шимпанзе: 25.000. Према изјави власника радње посао иде добро.

Денис Греј Стол, британски композитор ко-

ме је његово музичко дело „Персијска свита“ донело међународно признање, ради сада на једној опери чији се либрето заснива на позоришном комаду „Када орао снива“ египатског писца Абдалаха Башира, иначе аташеа за штампу амбасаде Уједињене Арапске Републике у Лондону.

Опера „Наполеон у Египту“ трајаће три часа, а сликаће победу и пораз, „успон и пад тирана“ кроз музику за коју се каже да је мешавина класичне, фолклорне арапске музике и музике Запада. Опера ће бити довршена крајем ове године, а први пут ће бити изведена почетком 1967. године у Каирској опери.

Гимнастика кроз векове

Зна се да су Кинези још 2000 година пре наше ере сматрали гимнастику најбољим средством за јачање тела. Само, како су Грци за собом оставили више писаних сведочанстава — то смо у могућности да о њима знамо више него о другим народима.

Грци као храбар и ратнички народ придавали су значај телесним вежбама у васпитању деце. Спартанци су штавише гимнастику стављали испред самог учења. Свакодневне обавезне вежбе младих Грка биле су: трке, скокови, рвање, бокс, бацање диска и копља а извођене су у специјалној просторији „палестре“ од грчке речи „пале“ — рвање.

И стари Римљани придавали су значај гимнастици сма трајући је веома важном у подизању храбрих и јаких војника. Према неким документима изгледа да су они били први који су употребили неку врсту „коња“. Вежбањем на овој справи јачали су војници руке и проучавали разне положаје које ће касније примењивати у борби на правим коњима.

Кад је римски цар Теодо-

БАЦАЊЕ КОПЉА И ДИСКА У СТАРОЈ ГРЧКОЈ

сије I Велики 393. године укинуо Олимпијске игре — свечаности са надметањима у спорту и музици основане у старој Грчкој 776. године пре наше ере и одржаване сваке четврте године средином лета — као остатке паганства, гимнастика је мало помало престала да се упражњава. Боље речено од пропасти Римског Царства па све до XVIII века била је готово заборављена. Ту и тамо у XV

веку вршени су покушаји да се млади наново заинтересују за ову грану спорта, али успеха није било. Требало је да прођу више од четири века па да гимнастика у школама постане обавезан предмет.

Развоју и масовљењу гимнастике умногоме су допринела два новатора увођењем нових справа и вежби у којима су учествовали сви мишићи.

Један је Јан Фридрих Лудвиг (1778—1852), професор из Берлина, који је 1811. године основао у Хазенхајду — у Немачкој гимнастичко вежбалиште и први увео две справе: вратило и разбој.

Други новатор био је Линг Пер Хенрик (1776—1839) оснивач шведске гимнастике. Овај нови систем брзо се раширио по целој Европи и тако је настала модерна гимнастика.

Гимнастика се дели на више подврсти, може бити: општа, основна, специјална (систематска), спортска, уметничка, у медицинске сврхе итд. У гимнастици постоји низ система: просте вежбе, вежбе на справама, комбиноване гимнастичке игре, такмичења и слично. Школска гимнастика као обавезна форма физичког васпитања има важну улогу не само за правилан телесни одгој већ и за развој позитивних особина карактера код деце: смелости, иницијативе, колективног живота, дисциплине и другог.

Уметничка или ритмичка гимнастика која се изводи уз

музику новије је датума: на стала је почетком овог века а први ју је почео изводити музичар Жак Далкрос.

Реч гимнастика потиче из грчког језика, заправо од старе грчке речи „гимнос“ што значи наг. Вежа између ове две речи постаје одмах јасна ако се подсетимо да су стари Грци изводили своје гимнастичке вежбе без икаквог одела, наги.

СОВНА ГИМНАСТИКА: ВЕЖБАЊЕ ПОМОЋУ ОВИХ СПРАВА ЈАЧА МИШИЋЕ РУКУ И НОГУ

НАПРАВИ САМ

УКРАСИ ОД СЛАМЕ

Ове луткине од сламе веома симпатично изгледају као украси ако се окаже о лампу, на вратанца, или у витрини.

На нашој слици су: дечак, девојчица и беба од сламе. Можете их направити ове троје, а ако нисте баш много вредни начините бар једну.

Уколико желите да лутке стоје, онда нека вам као костур послужу тања али чвршћа жича. Само пазите овакву лутку се не даје мањој деци у руке да се не би оследила.

Ако вам се више свиђа да лутке имају „одећу“ онда замолите маму да вам негде у ормарику пронађе кришце, харо или пегито штофа, мада ове лутке не изгледају лоше ни кад се види слама, уколико су везови од рафије или вунице у боји лепо изумијани.

Као што сте радили и са животињама украсима, најпре на папиру нацртајте фигуру дечака, девојчице и бебе. При том добро пазите на пропорције.

Почните да правите од главе: свежањ добро очишћен од чворова и претходно потопљен у води и оцеђен пресавијте по средини и вежите неколико сантиметара ниже да бисте формирали врат. Други тањи свежањ сламе уметните у први али попречно, одмах испод врата — руке — и опет увежите да бисте тела.

Остатак првог свежања сламе пажљиво раздвојте и сваки засебно вежите — то ће бити ноге, с тим што ћете врхове ногу пажљиво подавити и тако добити стопала. И дечак и девојчица праве се на исти начин.

Што се тиче бебе њој немојте правити ноге већ доње делове сламе подавите, добро увежите рафијом или још боље вуницом у боји и тако ће изгледати да је беба у пеленама.

Очи нос и уста нацртајте бојицом, а девојчици додајте кичке с машиницама.

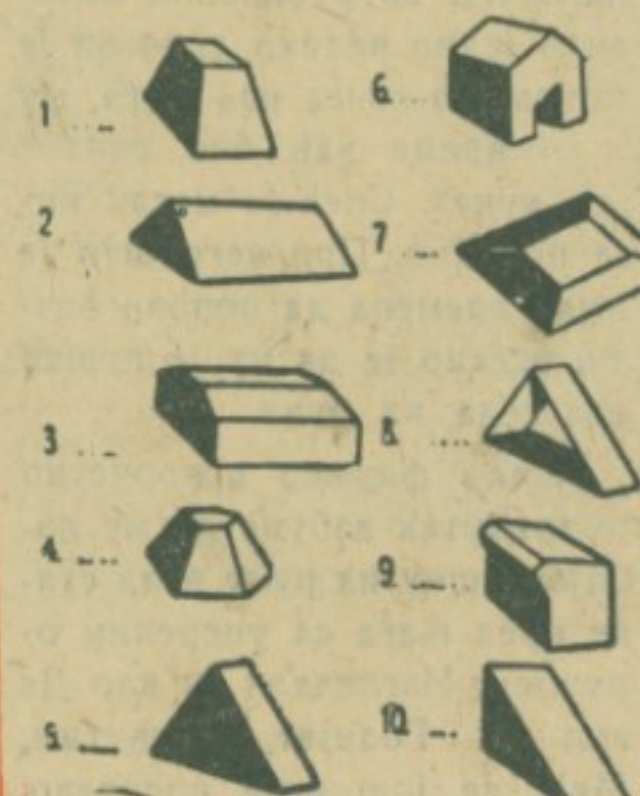
(Наставиће се)

ЧУДНО УДРУЖЕЊЕ

Пре извесног времена у Неварку, САД основано је удружење нежења. У правилима се могло прочитати и ово: „Нежење, уједините се. Непријатељ који познаје ваше слабости гледа вас и слуша. Знајте да су жене лукаве...“ Чланарина за упис је 35 центи. Послови иду засад добро — лута већ има више од 10.000 чланова.

Колико површино?

Пред вама је десет фигура. Добро их размотрите и запишите колико површина има свака од њих. Овај задатак требало би да решите за један минут. Одговор не дајемо јер је за решење потребно само — пажња.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) вишечлани алгебарски израз, 7) човољ, 8) део мора који залази у копно, 10) град у Француској, 12) стари жигички музички инструмент, 13) замисао, 15) врста четинара, 16) један од највећих бактериолога света (Роберт), 17) скраћеница за коњску снагу, 19) предлог, 20) посуда за воду, 22) вулкан на Сицилији, 24) мера за папир, 26) град у Чехословачкој, 27) узарена вулканска маса, 28) природно пристаниште у СССР, 30) два сугласника, 31) два слова, 32) багша, 34) друго, остало, 36) полупаризитске билке, 38) дуприја, 40) драги камен, 41) амерички филмски глумац (Фред), 42) конопца, 43) врста тканине, 44) веома дуг временски период.

Усправно: 1) образливост, смотреност, 2) осмејак, 3) предлог, 4) личност из индијског племена „Махабхарата“, 5) острво у Јадранском мору, 6) име и презиме познатог хватског књижевника („Госпо да Глембајевић“), 7) вешта обмера, 9) стара португалска мера за дужину, 11) два сугласника, 14) свеза, 18) музичка лествица, 20) машина за копање и уклањање земље, 21) врста папагаја, 22) опев, 23) изнад, 25) предлог, 29) целокупни, 30) слик, 32) врста тканине, 33) доо, 35) рибарско оруђе, 37) хемијски знак за махуријум, 39) швајцарски легендарни јунак.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно, 1) јесетра, 7) Вар, 8) креда, 10) Рудо, 12) самни, 13)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

опена, 15) лед, 16) Дил, 17) Рп, 19) на, 20) „Паути“, 22) лама, 24) шест, 26) изум, 27) крти, 28) мрена, 30) си, 31) то, 32) так, 34) аја, 36) сица, 38) кати, 40) Штип, 41) Онега, 42) еја, 43) ала, 44) ала.

Усправно: 1) „Јауни са Змијаном“, 2) Ердеш, 3) Ек, 4) трс, 5) Реал, 6) административна, 7) брод, 9) „Анда“, 11) он, 14) ара, 18) пушка, 20) павет, 21) Цер, 22) ли, 23) Мур, 25) ти, 29) нос, 30) сако, 32) Тигел, 33) капа, 35) апел, 37) киш, 39) Иго.

Погвизи који се ђамше

САМ ПРОТИВ ТЕНКОВА

Радио-телеграфиста Црвене армије Петар Семасов у критичном тренутку борбе привукао се усамљеном топу и, мада раније никад није пуцао из овог оруђа, успео да запали више немачких тенкова и тако одбије јуриш непријатеља

Изнад положаја против-тенковске батерије об-
лази су се лењо вукли-
Провејавао је снег. Артиљер-
ци су седели поред својих
топова и доручковали. Радио-
телеграфиста батерије Петар
Семасов посматрао је са из-
весном завишћу своје друго-
ве и њихове блиставе топове.
Он је морао да седи у мем-
љивом заклону са својом ра-
дио-станицом.

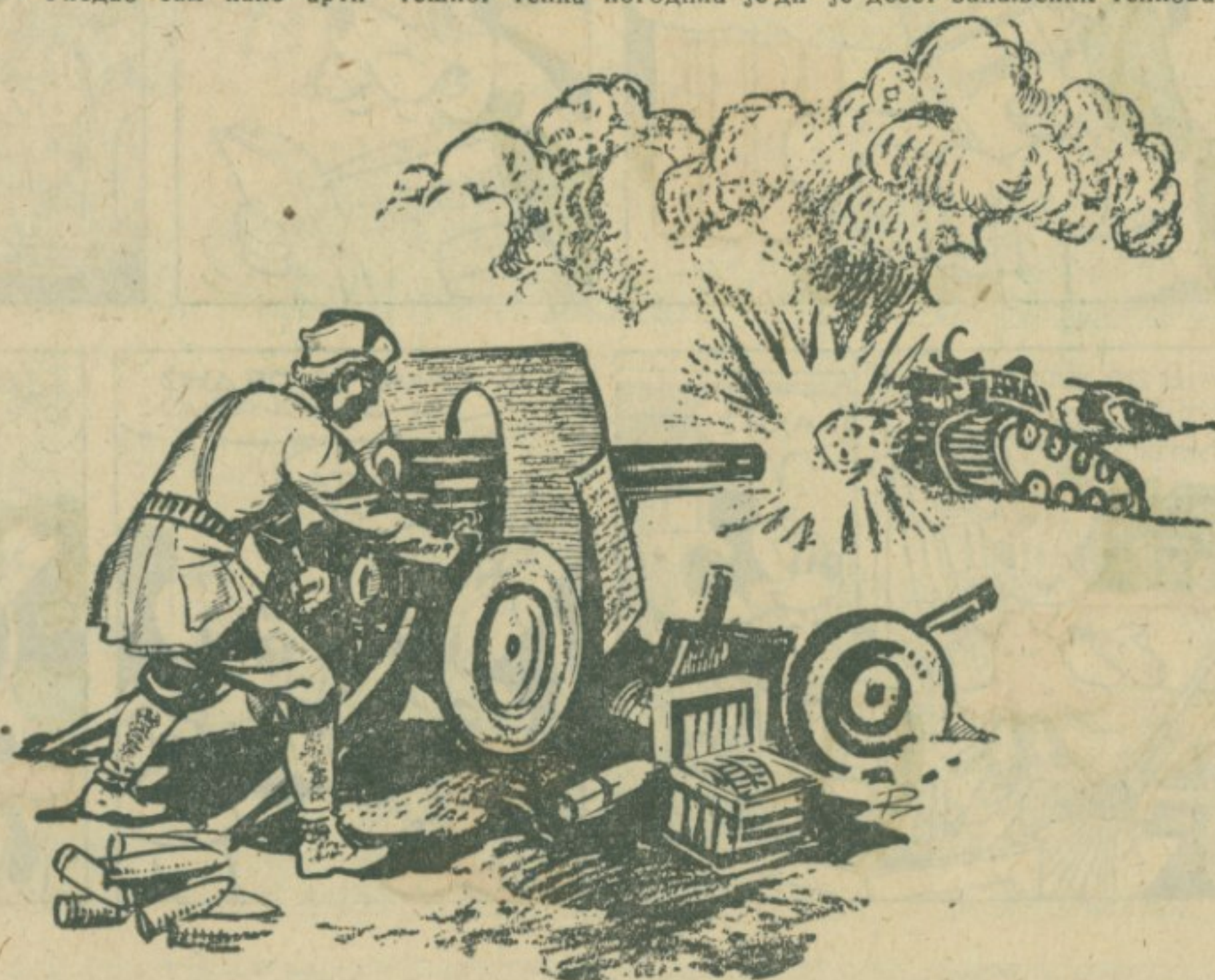
Одједном се зачуше авио-
ни. Постајали су све јаснији
док нису стигли изнад бате-
рије. Бомбе су почеле да па-
дају. Земља је полетела увис.
Борци су се баčili у закло-
не. На целом положају про-
тивавионског пука хаос. Тег-
љач топова крцат горивом и
муницијом почео је да го-
ри, а без топовских зрна ов-
де се не може. Семасов је
скочио из рова и својим тел-
ом и шињелом угасио ватру.
Затим се муњевитом брзи-
ном вратио у ров. Појавили
су се тенкови. Обавестио је о
томе командира батерије ка-
петана Бељакова. Погледали
су обојица у правцу шуме:
приближавала су се три огро-
мна тенка с кукастим крсто-
вима.

— Јави батерији да не о-
твара ватру — добио је наре-
ђење. — Ово је само извид-
ница. Чекамо главнину непри-
јатеља.

Семасов постаје
тобица

Бомбардери су просто смла-
тили батерију. Топови оште-
ћени, погинулих и рањених
на све стране. Из једног тен-
ка излете зелена ракета и
просу се као завеса испред
батерије. Земља поче да тут-
њи. На рубу шуме изби још
педесетак тенкова. Суседне
батерије отворише паклену
ватру. Ништа се не види од
дима, чак ни батерија капе-
тана Бељакова, коју тенкови
засипају топовским салвама.
Непријатељ је продирао баш
преко ове батерије на левом
крилу пука. Немачки аутома-
тичари појурише са тенковима.
Чуо се страхан борбени
покли.

На левом крилу батерије
борци леже непокривени. Тен-
кови се приближавају, а то-
пови ћуте. Нема ко да пуца.
— Гледао сам како арти-

љери пуцају — храбрио је
сам себе Семасов. Под пакле-
ном ватром потрчао је пре-
ма последњем топу на левом
крилу. Био је сам. Отворио
је затварач и убацио гранату.
Тенкови надоласе у таласима
као челична лава и већ су
ту, на стотинак корака. Сема-
сов није знао како се узима-
ју елементи за гађање, није
познавао ни рачунаре. Поди-
гао је дугу топовску цев, по-
гледао изнад ње у правцу тен-
ка и кад је оценио да цев
гледа у цело тенка, сам је се-
би наредио, онако како је
чуо од артиљераца:

— Пали! — Притиснуо је о-
кидач. Топ је тргнуо уназад.
Тенк који је био најближи
тресао се и плануо. Брзо је
ставио друго зрно у топ и на

исти начин нанишанио. Пу-
цањ се разлегао и други тенк
је плануо и експлодирао. Пе-
шадија која је пратила тен-
кове застала је. Када је Се-
масов погодио и трећи немач-
ки тенк, челик је засуо не-
мачке аутоматичаре и они су
залегли. Охрабрен овим успе-
хом у најкритичнијем трену-
тку непријатељског напада,
Семасов је потрчао и за
четврто топовско зрно, али
снажна експлозија га је ба-
чила неколико метара од то-
па. Непријатељска граната из
тешког тенка погодила је ди-

све стране. Командир бате-
рије капетан Бељаков је о-
статком бораца батерије и
једним топом тукао немачке
аутоматичаре, који су били
на домаку положаја батери-
је. За непуних десетак мину-
та Павличенко и Семасов су
запалили још седам тенкова,
који су ту пред батеријом
експлодирали засипајући ба-
терију коадима вредог чели-
ка. После пет часова борбе на
живот и смрт непријатељ је
био поражен и морао се по-
вући. На левом крилу остало
је десет запаљених тенкова и

стотинак погинулих и рање-
них немачких аутоматичара.
Када је пала ноћ, командир
батерије Бељаков дао је за-
датак Петру Семасову да са
борцем Чоботкином извуче

Тенкови опет долазе

Пошто је осетио опасност
са левог крила непријатељ је
одложио јуриш за кратко вре-
ме. Пешадија није могла ни
корака напред. Сад кад је
видела да је најопаснији топ
заћутао, немачки тенкови су
крнули. Одједном се по-
јавили е леђа батерије. Се-
масов је опет потрчао. Сада
у помоћ своје друге Павли-
ченку. Окренули су топ пре-
ма немачким тенковима и док
је Павличенко пуцао, Сема-
сов му је муњевитом брзином
додавао муницију.

Настала је огорчена борба.
Тенкови су се размилели на

ректно у топ и разбила га.
Семасов је срећом остао не-
поврећен.

ПРИМЕР ВОЗАЧИМА

Женка шимпанза Мери,
становница зоолошког вр-
та у Токијама, месту уда-
љеном 80 км од Хироши-
ме у Јапану, први је пред-
ставник своје врсте са до-
зволот за вожење бици-
клета коју јој је издао Ко-
митет за сигурност саобра-
ћаја у граду. Мери обично
вози у круту зоолошког

топ, чији су се лафети од не-
прекидне пучњаве укопали ду-
боко у земљу. Узели су тег-
љач и довели га до топа.
Био је то онај топ којим су
Павличенко и Семасов уни-
штили седам тенкова. Треба-
ло га је окренути у супрот-
ном правцу према шуми о-
дакле се опет очекивао на-
пад непријатеља.

То је сад био једини испра-
ван топ на положају батери-
је. Само што су се Семасов и
Чоботкин прихватили посла,
опет се зачула бука мотора
немачких тенкова. Оставили
су тегљач и покушали рука-
ма да извуку укопане ла-
фете. Улагали су последње
напоре. Тенкови су се неза-
држиво приближавали. Вели-
ке шапе лафета остале су не-
помичне у земљи као да су
бетониране. Обојица су се
подвукли под лафет и најзад
леђима успели да га ишчупа-
ју из смрзнуте земље. У по-
следњем тренутку, када су
тенкови већ били сасвим бли-
зу, окренули су топ. Семасов
испали прву гранату.

Неколико стотина метара о-
даље, зрно је погодило пласт
сена који је одмах плануо.
Према ватри тенкови су ли-
чили на огромне црне силуете.
Били су добра мета. Нема-
чки аутоматичари ишли су
за тенковима. Семасов је на-
нишанио у тенк преко цеве
топа, онако како је то и ју-
трос урадио. Још један тенк
је био запаљен и сада одавао
цео борбени поредак непри-
јатеља. Остале батерије су
прихватиле борбу. Ноћ се по-
тресала од грмљавине. Сема-
сов је још једним зрном по-
кушао срећу и пети тенк је
остао непокретан. Видевши
да је продирање преко левог
крила батерије немогуће, не-
пријатељ је коначно одустао
од даљег напада.

Подвиг Петра Семасова, је
динствен у совјетској арти-
љерији прошлог рата, спада
у најбоље примере самони-
цијативе и храбрости. До кра-
ја рата Петар Семасов је био
један међу најбољим арти-
љерцима на читавом фронту.
За свој херојски подвиг од-
ликован је Орденом хероја
Совјетског Савеза и данас је
потпуковник Црвене армије и
командир једног ракетног ди-
визиона за најпрецизнија га-
ђања ваздушних циљева.

Јесте
ли већ
пуца

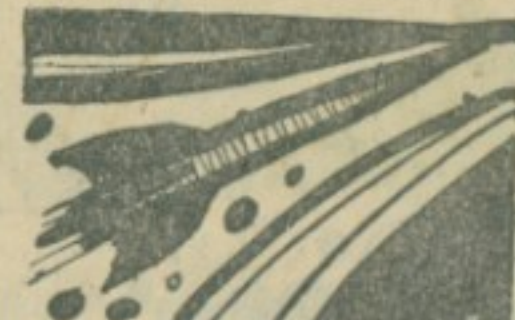
га...

... правилник за чу-
вену бицикличку тр-
ку „Тур д' Франс“ пред-
виђа све могуће случа-
јеве. Тако је, на при-
мер, састављач правил-
ника мислио и на могућ

ност изненадног цикло-
на иако су ветрови те-
жачине ретки у Францу-
ској. Према правилнику
судија је дужан да у
случају циклона пони-
шти одговарајућу ета-
пу, то јест успех постиг-
нут у њој.

... једна теледириго-
вана ракета састоји се

од око милион и по де-
лова.

... у енглеској грофо-
вији Херефорд живела
су у прошлом, односно
претпрошлом веку три
брата Бејли и сви су
они умрли кад су до-
стигли старост од сто
година и осам месеци.

... код неких аустра-
лијских племена уловље-
ни кенгур дели се по
строгу утврђеним прави-

лима: ловчев отац доби-
ја једну задњу ногу, о-
чев брат другу, сестра
реп, браћа лопатнице и
предње ноге, док ловац
задржава за себе јетру.

Улџразвук ђише

У Сједињеним Америч-
ким Државама израђено
је налив-перо с куглицом
на врху које се не пуни
мастилом. Мастоило је за-
менио ултразвук. Минија-
турни генератор у налив-
перу ствара колебања вео-
ма високе учестаности ко-

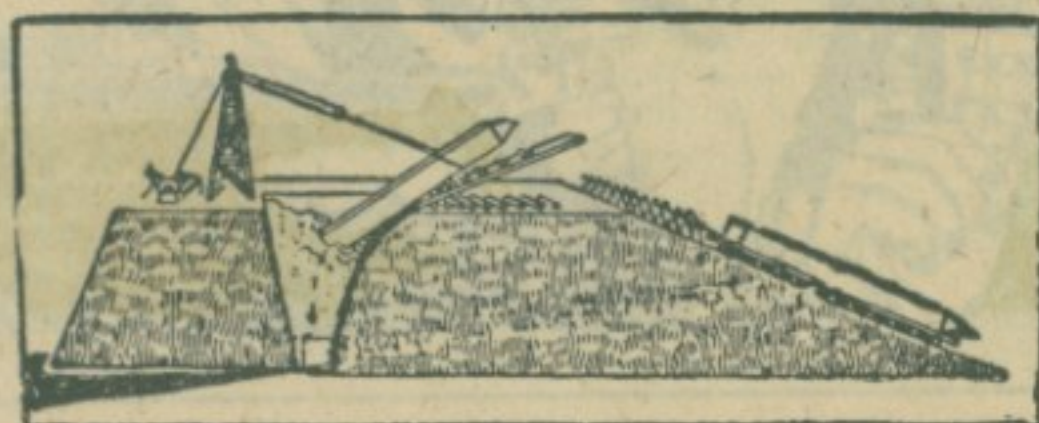
ја мењају структуру хар-
тије по којој се пише ос-
тављајући на њој читљив
траг. Слова исписана ул-
тразвуком видљивија су
на обојеној хартији јер
се на исписаним местима
боја концентрише.

ВЕШТИНА СТАРИХ НЕИМАРА

На основу старих црте-
жа лако се може рекон-
струисати начин на који
су египатски неимари по-
стављали обелиске, те ги-
гантске споменике истеса-
не из једног јединог ко-
мала гранита.

Пошто би поставили
темеље, око њих су поди-
зали читаво брдо песка а

затим би уз једну његову
косу падину, извукли обе-
лиск на врх. Помоћу на-
рочитих чекрка обелиск
би био подигнут и пола-
ко спуштен у отвор испу-
њен најситнијим песком
све док не би „стао“ на
темеље. На крају би брдо
песка било уклоњено.

Он је ипак у праву

Познати француски писац Тристан Бернар уђе у ре-
сторан да руча. Кад је добио супу, он позва келнера:

— Ову супу не могу да једем.
Келнер однесе тањир и донесе јеловник познатом ху-
мористи. Бернар изабра чорбу с поврћом. После неколико
тренутака он опет позва келнера:

— Ни њу не могу да једем.
Келнер позва шефа сале. Овај се учтиво обрати Бер-
нару.

— Како то, господине? Сви гости кажу да је наша
чорба од поврћа изврсна.

— Па ни ја не тврдим супротно — одговори Бернар
— само из могу да једем без кашике.

Без талента

Једна млада девојка оде Рубинштајну и замоли га да
послуша како она свира на клавиру и да јој искрено каже
да ли да настави да вежба.

Кад је завршила она стидљиво погледа познатог
пијанисту.

— Па, драги маестро, шта ми саветујете?
— Да се што пре удате — одговори Рубинштајн.

Разјаснио му...

Ручао Саша Гитри у једном новом и скупом ресторану.
Рачун је био папраз и познати уметник позва власника.

— Је ли то мој рачун?
— Да, господине.

— Зар ви не знате ко сам ја?
— Не, а ко сте ви?

— Ја сам ваш колега, драги мој.
— А! Да сам знао... Имате попуст од 75 одсто.

Власник испрати госта до излаза и ту га упита:
— Извините, да ли бих могао да знам који ви ре-
сторан држите?

— Не држим никакав ресторан.
— Па ви сте ми рекли да смо колеге.

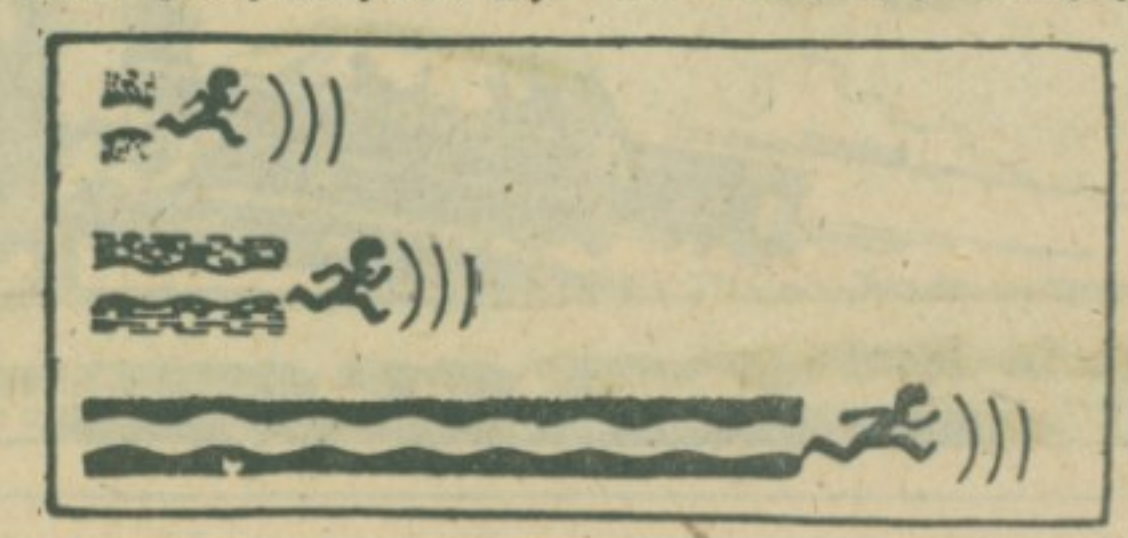
Тада се Гитри мало нагну и рече му у поверењу:
— Знате, ја сам лопов као и ви.

Конџиненџ соли

На једном скупу океа-стен окружује Африку.
нографа одржаном недав Такође верују да се напо-
но у Лондону изнета је редо са сољу испод мор-
нова хипотеза о цинов-ског дна налазе и налази-
ским наслагама соли које шта нафте јер је таква
су откривене испод Сре-„спрега“ примечена и у
доземног мора. Научници нафтоносним рејонима
сматрају да дебели сло-Тексаса и Блиског исто-
јеви соли као какав пра-ка.

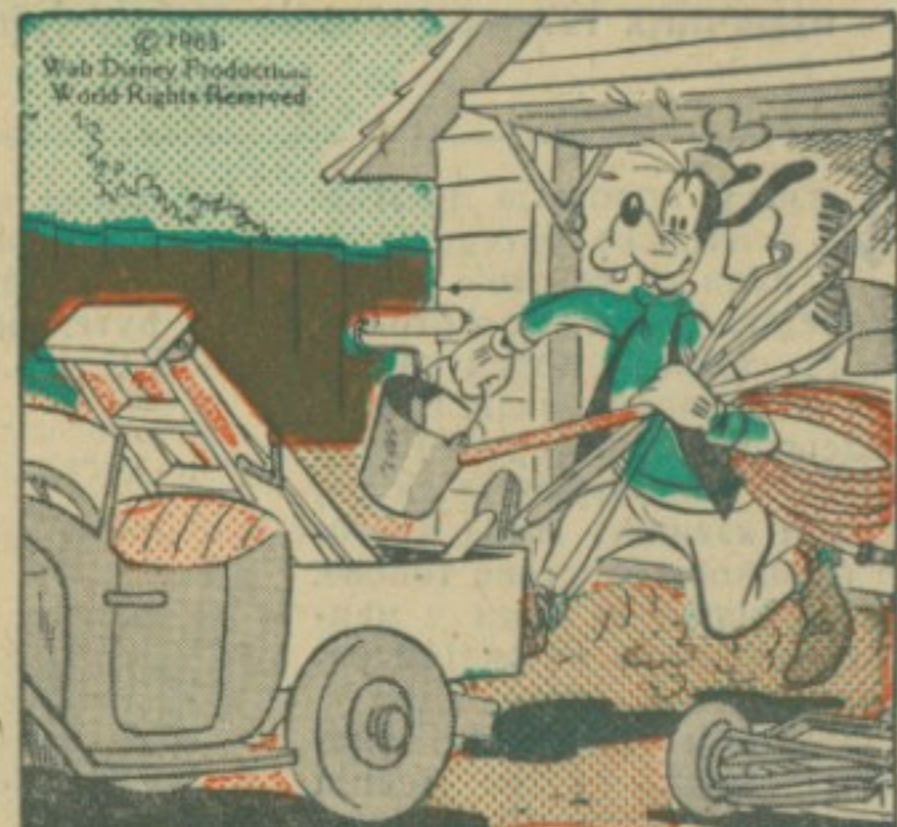
Брзина збука

Звучни таласи не шире
се у ваздуху неком наро-
чито великом брзином:
333 метра у секунду. Бр-
зина распрострањава зву-

WALT
Disney

МИКИ

ЏОНИ

ХАЗАРД

ФРЕНК
РОБИН

